

Standardy ochrony małoletnich

Ostrowiec Św., 15.02.2024r.

**STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH
OBOWIĄZUJĄCE
W KATOLICKIM ZESPOLE EDUKACYJNYM
W OSTROWCU ŚW.**

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNIICH
w Katolickim Zespole Edukacyjnym w Ostrowcu Św.

SPIS TREŚCI

Preambuła.....	3
I. Objaśnienie terminów używanych w dokumencie.....	5
II. Zakres kompetencji osoby odpowiedzialnej za przygotowanie personelu placówki do stosowania standardów, zasady przygotowania tego personelu do ich stosowania oraz sposób dokumentowania tej czynności.....	5
III. Zasady rekrutacji personelu.....	9
IV. Zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnim a personelem zespołu, a w szczególności zachowania niedozwolone wobec małoletnich;.....	11
V. Zasady bezpiecznych relacji pomiędzy małoletnimi, wymogi dotyczące bezpiecznych relacji między małoletnimi, a w szczególności zachowania niedozwolone.....	15
VI. Uwzględnienie sytuacji dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z niepełnosprawnościami.....	18
VII. Zasady i procedury podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego.....	19
VIII. Zasady bezpiecznego korzystania z Internetu i mediów elektronicznych.....	26
IX. Zasady ochrony danych osobowych i wizerunku dzieci.....	28
X. Upowszechnianie wiedzy o standardach ochrony małoletnich i szkolenia w zakresie tworzenia bezpiecznego środowiska.....	31
XI. Zasady przeglądu i aktualizacji standardów.....	34
XII. Postanowienia końcowe.....	34
XIII. Załączniki.....	35

PREAMBUŁA

§ 1

*„Pozwólcie dzieciom przychodzić do Mnie, nie przeszkadzajcie im;
do takich bowiem należy królestwo Boże” (Mk 10,13)*

Godność każdego człowieka, a szczególnie dziecka, objawiona w Ewangelii i strzeżona przez prawo kościelne i państwowe, stanowi źródło i gwarancję bezpieczeństwa każdego ucznia przebywającego w szkole. Działanie dla dobra dziecka i w jego najlepszym interesie, w duchu chrześcijańskiej odpowiedzialności i miłości bliźniego, jest dla nas szczególnym priorytetem. Wszyscy pracownicy naszej szkoły są świadomi, że dzieci są pełnoprawnymi członkami społeczeństwa, z należnymi prawami i przysługującą im godnością. Dla wychowawców fundamentalne jest przesłanie Jezusa o ogromnej wartości przyjmowania wszystkich najmniejszych w Jego Imię. Jezus wskazuje dzieci jako wzór do naśladowania. Ich prostota i niewinność to przykład dla każdego ucznia Chrystusa (por. Łk 9,46-50).

Przyjmujemy moralną i prawną odpowiedzialność za ochronę wszystkich naszych dzieci i promowanie ich dobra. Pragniemy zapewnić im bezpieczne i przyjazne środowisko, w którym będą czuć się szanowani i doceniani w swoich działaniach. Opieka nad dziećmi i młodzieżą obejmuje troskę o ich integralny i pełny rozwój, dobro duchowe, intelektualne, psychiczne i fizyczne. Zgodnie z zasadami etyki i moralności chrześcijańskiej niedopuszczalne jest stosowanie przez członków personelu szkoły wobec ucznia przemocy, agresji, dyskryminacji i nietolerancji w jakiegokolwiek formie. Chcemy zapobiegać krzywdzie wszędzie tam, gdzie jest to możliwe. Zachęca nas do tego Ewangelia, która ukazuje godność każdego człowieka jako kochanego przez Boga dziecka Bożego.

Niniejszy dokument określa normy i zasady sprzyjające budowaniu środowiska bezpiecznego i przyjaznego dzieciom. Pozwala on na monitorowanie i eliminowanie wszelkich zagrożeń, które zakłócałyby ich dobrostan duchowy, psychiczny i fizyczny. Bezpieczeństwo i ochrona przed wszelkimi formami przemocy, a zwłaszcza naruszania intymności i nietykalności cielesnej, są szczególnymi przedmiotami troski wszystkich pracowników szkoły. Opisane w dokumencie standardy ochrony uczniów opierają się na aktualnym ustawodawstwie prawa państwowego. Uwzględniają również normy i przepisy prawa kościelnego.

Mamy świadomość, że wszyscy jesteśmy odpowiedzialni za ochronę i wsparcie dzieci i młodzieży oraz za niezwłoczne podejmowanie działań w przypadku wszelkich podejrzeń lub ujawnienia okoliczności, które mogą wskazywać, że zagraża im bądź dzieje się krzywda. Pragniemy, by osoby szczególnie podatne na zranienie były chronione przed ewentualną krzywdą. Pragniemy realizować misję budowania kultury, która nie krzywdzi, a wspiera, nie rani, lecz uzdrowia. Chcemy realizować cele m.in. przez edukację wszystkich pracowników oraz innych osób mających kontakt z dziećmi i młodzieżą w naszej placówce, aby umieli dostrzegać niepokojące sygnały i potrafili adekwatnie na nie reagować.

Pragniemy, by nasz zespół był miejscem, gdzie w myśl wielkiego pedagoga Janusza Korczaka: „Dziecko ma prawo być sobą. Ma prawo do popełniania błędów. Ma prawo do posiadania własnego zdania. Ma prawo do szacunku”.

§ 2

1. Niniejszy dokument „Standardy ochrony małoletnich w Katolickim Zespole Edukacyjnym w Ostrowcu Św.” stanowi realizację obowiązku prawnego dotyczącego wprowadzenia w placówce standardów ochrony małoletnich wynikającego z Ustawy z dnia 13 maja 2016r.

o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz.U. 2024 poz. 560).

2. W standardach placówki określone są w szczególności:
 - a) „zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnim a personelem placówki, a w szczególności zachowania niedozwolone wobec małoletnich;
 - b) zasady i procedurę podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego;
 - c) procedury i osoby odpowiedzialne za składanie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego, zawiadamianie sądu opiekuńczego oraz w przypadku instytucji, które posiadają takie uprawnienia, osoby odpowiedzialne za wszczynanie procedury „Niebieskie Karty”;
 - d) zasady przeglądu i aktualizacji standardów;
 - e) zakres kompetencji osoby odpowiedzialnej za przygotowanie personelu placówki lub organizatora do stosowania standardów, zasady przygotowania tego personelu do ich stosowania oraz sposób dokumentowania tej czynności;
 - f) zasady i sposób udostępniania rodzicom albo opiekunom prawnym lub faktycznym oraz małoletnim standardów do zaznajomienia się z nimi i ich stosowania;
 - g) osoby odpowiedzialne za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu i udzielenie mu wsparcia;
 - h) sposób dokumentowania i zasady przechowywania ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru małoletniego.
 - i) wymogi dotyczące bezpiecznych relacji między małoletnimi, a w szczególności zachowania niedozwolone;
 - j) zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci Internet;
 - k) procedury ochrony dzieci przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w sieci Internet oraz utrwalonymi w innej formie;
 - l) zasady ustalania planu wsparcia małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia;
 - m) w standardach uwzględnia się sytuację dzieci niepełnosprawnych oraz dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi”.¹
3. Podstawy prawne standardów ochrony dzieci:
 - 1) Konwencja o prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r.;
 - 2) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.;
 - 3) Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy;
 - 4) Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw;
 - 5) Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich;
 - 6) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej;
 - 7) Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny;
 - 8) Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego;
 - 9) Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny;
 - 10) Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego.

¹ art. 22b i 22c Ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich. (Dz.U. 2024 poz. 560).

ROZDZIAŁ I

Objaśnienie terminów używanych w dokumencie

§ 3

1. **Placówka/ Zespół** –Katolicki Zespół Edukacyjny w Ostrowcu Św. czyli Katolicka Publiczna Szkoła Podstawowa im. św. Zygmunta Szczęsnego Felińskiego w Ostrowcu Św. i Przedszkole nr 1 Sióstr Rodziny Maryi w Ostrowcu Św.
2. **Uczniowie** – dzieci i młodzież, wszyscy uczniowie szkoły i dzieci z przedszkola. Standardy dotyczą małoletnich. Zapisy standardów obejmują również dzieci niebędące uczniami szkoły, które znajdują się na terenie szkoły i zarazem pod jej opieką w związku z działaniami organizowanymi przez szkołę (np. konkursy, wymiany uczniów).
3. **Dzieci** – osoby, które nie ukończyły 18 lat; dotyczy przedszkola i szkoły.
4. **Małoletni** – należy przez to rozumieć zgodnie z kodeksem cywilnym osobę od urodzenia do ukończenia 18 roku życia;
5. **Rodzice** – rodzice uczniów szkoły. Należy przez to rozumieć także prawnych opiekunów uczniów oraz osoby (podmioty) sprawujące pieczę zastępczą nad uczniami.
6. **Pracownicy szkoły, Personel szkoły** – wszyscy pracownicy pedagogiczni i niepedagogiczni szkoły. Zapisy kierowane do pracowników szkoły odnoszą się również do innych osób wykonujących w szkole działalność związaną z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi na innej podstawie niż umowa o pracę, np. na podstawie umowy cywilnoprawnej lub porozumienia o wykonywaniu świadczeń wolontariackich. Uwzględnia się zatem także m.in. wolontariuszy i praktykantów.
7. **Dyrektor – Dyrektor placówki**, „organ zarządzający jednostką systemu oświaty” w rozumieniu art. 22b ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu przestępczości na tle seksualnym i ochronie małoletnich.

ROZDZIAŁ II

Zakres kompetencji osoby odpowiedzialnej za przygotowanie personelu placówki do stosowania standardów, zasady przygotowania tego personelu do ich stosowania oraz sposób dokumentowania tej czynności.

§ 4

Obowiązki osób odpowiedzialnych za realizację standardów

Obszar odpowiedzialności	Imię i nazwisko / funkcja	Dane kontaktowe
Wdrażanie standardów ochrony uczniów	Anna Cesarska- pedagog szkolny	annacesarska@interia.eu 784 707 943
Bezpieczne korzystanie z Internetu	Tomasz Nowak, Agnieszka Rożek- nauczyciele informatyki	tomasznowak26@gmail.com agnieszkarozek@onet.eu

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNIICH

Przyjmowanie zgłoszeń dotyczących krzywdzenia ucznia	<i>Pedagog szkolny: Anna Cesarska, Kinga Szczepańska Psycholog szkolny: Agnieszka Walerowicz Każdy członek personelu obdarzony przez ucznia zaufaniem</i>	annacesarska@interia.eu 784 707 943 kiniasz6@o2.pl 571 388 065
Osoba odpowiedzialna za prowadzenie interwencji w przypadku zgłoszenia lub podejrzenia krzywdzenia ucznia	<i>Pedagog szkolny: Anna Cesarska, Kinga Szczepańska lub inna wyznaczona przez dyrektora osoba</i>	annacesarska@interia.eu 784 707 943 kiniasz6@o2.pl 571 388 065
Koordynowanie udzielania wsparcia uczniowi	<i>Pedagog szkolny: Anna Cesarska, Kinga Szczepańska Psycholog szkolny: Agnieszka Walerowicz</i>	annacesarska@interia.eu 784 707 943 kiniasz6@o2.pl 571 388 065

§ 5

1. Każda osoba dorosła dopuszczona do działalności z uczniami w placówce (czyli pracownik, praktykant, wolontariusz itp.) jest odpowiedzialna za realizację standardów ochrony małoletnich, udzielenie pomocy dziecku i zainicjowanie interwencji w przypadku zgłoszenia, wykrycia bądź podejrzenia krzywdzenia dziecka.
2. W zależności od pełnionej funkcji poszczególni pracownicy realizują konkretne zadania mające na celu tworzenie bezpiecznej placówki.
3. *Dyrektor placówki:*
 - 1) dba o tworzenie bezpiecznego środowiska w szkole i przestrzeganie standardów ochrony małoletnich;
 - 2) wyznacza osoby odpowiedzialne za wdrożenie oraz realizację standardów ochrony uczniów;
 - 3) kontroluje przebieg działań prowadzonych w placówce;
 - 4) przyjmuje zgłoszenie o możliwości popełnienia przestępstwa i wspólnie z pedagogiem weryfikuje zgłoszenia;
 - 5) zawiadamia policję lub prokuraturę o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę dziecka;
 - 6) w przypadku podejrzenia przemocy domowej wszczyna procedurę „Niebieskie Karty”;
 - 7) zawiadamia sąd opiekuńczy, występuje z wnioskiem o wgląd w sytuację rodzinną dziecka;
 - 8) we współpracy z pedagogiem informuje odpowiedni ośrodek pomocy społecznej o sytuacji ucznia;
 - 9) monitoruje działania organów państwowych w danej sprawie.
4. *Osoba odpowiedzialna za standardy ochrony małoletnich:*
 - 1) dba o udostępnienie standardów w placówce i na stronie internetowej szkoły;
 - 2) przygotowuje personel placówki do stosowania standardów przed przystąpieniem do pracy albo po dokonaniu zmian w standardach;
 - 3) prowadzi ewidencję członków personelu placówki, którzy zapoznali się ze standardami przed przystąpieniem do pracy albo po dokonaniu zmian w standardach;

- 4) dokonuje przeglądu, aktualizacji i ewaluacji standardów w porozumieniu i współpracy z dyrektorem, personelem placówki, dziećmi i ich rodzicami;
 - 5) we współpracy z pedagogiem i psychologiem koordynuje działania profilaktyczne, szkolenia i warsztaty w zakresie tworzenia bezpiecznego środowiska i ochrony małoletnich przed krzywdzeniem.
5. *Osoba odpowiedzialna za bezpieczeństwo w Internecie:*
- 1) Ma za zadanie bezpieczne nawigowanie Internetu poprzez:
 - a) opracowanie regulaminu wewnętrznego dotyczącego bezpiecznego korzystania z sieci teleinformatycznych, w tym Internetu (dalej: zasady bezpiecznego korzystania z Internetu) do zapoznania w formie fizycznej, na stronie placówki albo jego akceptacja w momencie podłączenia się urządzenia do sieci;
 - b) przedstawienie zasad bezpiecznego korzystania z Internetu dzieciom, personelowi i rodzicom oraz informowanie w przypadku aktualizacji regulaminu.
 - 2) Ustala bezpieczne warunki korzystania z Internetu na urządzeniach placówki poprzez:
 - a) ustalenie zakresu blokowania dostępu do treści nielegalnych, szkodliwych i nieodpowiednich do wieku;
 - b) instalację oraz regularną, przynajmniej raz w miesiącu, aktualizację oprogramowania blokującego dostęp treści nielegalnych, szkodliwych i nieodpowiednich do wieku podopiecznych oraz aktualizację systemu operacyjnego urządzeń;
 - c) ewaluację, co najmniej raz na rok, czy oprogramowanie zabezpieczające oraz blokujące i ustalony zakres jest adekwatny do potrzeb dzieci i zmieniającego się otoczenia Internetu;
 - d) sprawdzenie, co najmniej raz na miesiąc, czy na urządzeniach placówki znajdują się treści nielegalne, szkodliwe i nieodpowiednie do wieku podopiecznych;
 - e) cykliczne, przynajmniej raz na semestr, spotkanie z dziećmi poświęcone zasadom bezpiecznego korzystania z Internetu.
 - 3) We współpracy z pedagogiem i psychologiem inicjuje działania profilaktyczne i edukacyjne z uczniami, rodzicami i pracownikami szkoły w zakresie bezpiecznego korzystania z Internetu i mediów elektronicznych;
 - 4) Uczestniczy w interwencji w przypadku wykrycia kontaktu uczniów ze szkodliwymi treściami w sieci udostępnianej w szkole; przeprowadza analizę przyczyn zdarzenia i czynników ryzyka, a także podejmuje odpowiednie kroki zabezpieczające.
6. *Osoba odpowiedzialna za przyjmowanie zgłoszeń (czyli pedagog, psycholog szkolny i inna wyznaczona osoba zaufania) lub inny pracownik zespołu, który otrzyma zgłoszenie lub podejrzewa krzywdzenie dziecka:*
- 1) przyjmuje zgłoszenia o podejrzeniu krzywdzenia ucznia;
 - 2) przyjmuje zgłoszenia o niewłaściwym zachowaniu osób dorosłych bądź dzieci;
 - 3) w sytuacji podejrzenia przemocy wobec dziecka udziela mu bezpośredniej pomocy, podejmując działania chroniące go przed dalszym krzywdzeniem;
 - 4) przekazuje zgłoszenie osobie odpowiedzialnej za podejmowanie interwencji (czyli pedagogowi szkolnemu) lub bezpośrednio dyrektorowi szkoły;
 - 5) w przypadku przemocy rówieśniczej informuje wychowawcę klasy (wychowawców klas) uczniów zaangażowanych w zdarzenie;
 - 6) gdy bezpośrednio zagrożone jest zdrowie lub życie ucznia – niezwłocznie informuje policję.

7. *Pedagog szkolny:*

- 1) zasadniczo prowadzi interwencję w przypadku wykrycia lub podejrzenia krzywdzenia dziecka (poza sytuacjami, kiedy dyrektor wyznaczy inną osobę do prowadzenia interwencji):
 - a) inicjuje i koordynuje interwencję mającą na celu wyjaśnienie sytuacji i udzielenie wsparcia dziecku,
 - b) prowadzi rejestr interwencji, odpowiednio zabezpieczając dane wrażliwe,
 - c) współpracuje z osobami udzielającymi pomocy dziecku,
 - d) współpracuje z dyrektorem przy dokonywaniu zgłoszeń do organów zewnętrznych (wszczęcie procedury „Niebieskie Karty”, zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, zawiadomienie sądu opiekuńczego, wnioski o wgląd w sytuację rodzinną dziecka w porozumieniu z dyrektorem placówki, powiadomienie ośrodka pomocy społecznej),
 - e) współpracuje z zespołem interdyscyplinarnym ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie; w razie potrzeby wnosi u dyrektora o udział innego pracownika szkoły (np. wychowawcy) w spotkaniach zespołu,
 - f) w przypadku przemocy rówieśniczej podejmuje interwencję również wobec sprawcy przemocy, współpracując z psychologiem i wychowawcą w celu zastosowania odpowiednich środków wychowawczych;
- 2) we współpracy z psychologiem koordynuje na terenie szkoły wsparcie dziecka, które doświadczyło krzywdzenia, a także jego rodziny:
 - a) opracowuje w porozumieniu z rodzicem plan wsparcia dziecka uwzględniający współpracę wewnątrz placówki z wychowawcą i psychologiem,
 - b) monitoruje wsparcie udzielane dziecku i – w zależności od potrzeb – modyfikuje plan wsparcia,
 - c) w razie potrzeby kieruje dziecko i/lub jego rodziców do odpowiednich instytucji,
 - d) współpracuje ze specjalistami z poradni specjalistycznych, w których dziecko może uzyskać pomoc i wsparcie,
 - e) prowadzi dokumentację dotyczącą udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

8. *Psycholog szkolny:*

- 1) wspiera pedagoga szkolnego w prowadzeniu interwencji w przypadku krzywdzenia dziecka;
- 2) uczestniczy w procesie wsparcia dziecka i jego rodziny:
 - a) przeprowadza diagnozę wstępną,
 - b) oferuje wsparcie psychologiczne osobie pokrzywdzonej i jej rodzinie,
 - c) analizuje czynniki ryzyka krzywdzenia dziecka i podejmuje działania profilaktyczne,
 - d) współpracuje ze specjalistami z poradni specjalistycznych, gdzie dziecko uzyskuje wsparcie;
- 3) udziela pomocy świadkom krzywdy, między innymi klasie ucznia, jeśli informacja o krzywdzie jest publiczna.

9. Instytucje, z którymi współpracuje placówka, a także inne ważne kontakty znajdują się w **Załączniku 1**.

ROZDZIAŁ III Zasady rekrutacji personelu

§ 6

1. Przed zatrudnieniem danej osoby lub nawiązaniem współpracy w innej formie i powierzeniem jej obowiązków polegających na pracy z dzieckiem należy:
 - 1) ustalić kwalifikacje tej osoby;
 - 2) podjąć działania w celu ustalenia czy posiada kompetencje do pracy z dzieckiem;
 - 3) wykluczyć ryzyko wystąpienia z jej strony zagrożenia dla dobra dziecka i zagrożenia ich bezpieczeństwa.
 - 4) Procedura weryfikacji przebiega zgodnie z przepisami obowiązującymi w Katolickim Zespole Edukacyjnym w Ostrowcu Św.
2. W trakcie rekrutacji należy uzyskać:
 - 1) dane osobowe kandydata, takie jak imię (imiona) i nazwisko, datę urodzenia, dane kontaktowe, potwierdzone sprawdzeniem dokumentu tożsamości;
 - 2) informacje dotyczące:
 - a) wykształcenia kandydata/kandydatki;
 - b) kwalifikacji zawodowych kandydata/kandydatki;
 - c) przebiegu dotychczasowego zatrudnienia kandydata/kandydatki.
3. Przed nawiązaniem współpracy z daną osobą, placówka ma obowiązek sprawdzić czy osoba ta figuruje w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym (Rejestr z dostępem ograniczonym oraz Rejestr osób w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze). Wydruk z Rejestru należy przechowywać w aktach osobowych członka personelu lub w innej dokumentacji dotyczącej personelu.
4. Przed nawiązaniem stosunku pracy dyrektor zwraca się do:
 - 1) Pracownika pedagogicznego o przedstawienie zaświadczenia z Krajowego Rejestru Karnego poświadczającego, że nie był on skazany prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe oraz sprawdza, czy dana osoba nie znajduje się w Centralnym Rejestrze Orzeczeń Dyscyplinarnych.
 - 2) Pozostali członkowie personelu przed nawiązaniem współpracy mają obowiązek przedstawienia informacji o niekaralności w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z2023 r. poz. 172 oraz z 2022 r. poz. 2600) lub za odpowiadające tym przestępstwom czyny zabronione określone w przepisach prawa obcego.
5. Osoba, o której mowa w ust. 2, posiadająca obywatelstwo innego państwa niż Rzeczpospolita Polska, ponadto przedkłada pracodawcy informację z rejestru karnego państwa obywatelstwa uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi.
6. Osoba, o której mowa w ust. 2, składa pracodawcy oświadczenie o państwie lub państwach, w których zamieszkiwała w ciągu ostatnich 20 lat, innych niż Rzeczpospolita Polska i państwo obywatelstwa, oraz jednocześnie przedkłada pracodawcy lub innemu organizatorowi informację z rejestrów karnych tych państw uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi.

7. Jeżeli prawo państwa, o którym mowa w ust. 5 lub 6, nie przewiduje wydawania informacji do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi, przedkłada się informację z rejestru karnego tego państwa.
8. W przypadku gdy prawo państwa, z którego ma być przedłożona informacja, o której mowa w ust. 5-6, nie przewiduje jej sporządzenia lub w danym państwie nie prowadzi się rejestru karnego, osoba, o której mowa w ust. 2, składa pracodawcy:
 - 1) *oświadczenie* o tym fakcie wraz z oświadczeniem, że nie była prawomocnie skazana w tym państwie za czyny zabronione odpowiadające przestępstwu określonym w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii
 - 2) *oświadczenie*, że nie wydano wobec niej innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuściła się takich czynów zabronionych, oraz że nie ma obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi.
9. Oświadczenia, o których mowa składane są pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.
 - 1) Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: *„Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia”*.
 - 2) Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.
10. Osoba przyjęta na stanowisko związane z kontaktem z dziećmi musi bezwzględnie podpisać następujące oświadczenia:
 - 1) oświadczenie o zapoznaniu się ze Standardami ochrony dzieci i zobowiązaniu do jej przestrzegania;
 - 2) oświadczenie o krajach zamieszkania w ciągu ostatnich 20 lat, innych niż Rzeczypospolita Polska;
 - 3) oświadczenie dotyczące niekaralności za przestępstwa na szkodę dzieci (jeżeli z ważnych powodów nie może przedstawić informacji niekaralności pochodzącej z krajowych rejestrów karnych).
11. Oświadczenia zostają włączone do akt osobowych personelu, a w przypadku ich braku dołączone do umowy cywilnoprawnej.
12. Brak zgody na podpisanie któregośkolwiek wymienionego powyżej dokumentu uniemożliwia nawiązanie z tą osobą jakiegokolwiek stosunku prawnego (zawarcie umowy o pracę/współpracy).
13. W sytuacji kiedy do placówki wchodzi zewnętrzne instytucje/osoby ich obowiązkiem jest przedstawienie zaświadczeń o niekaralności oraz czy nie figurują w Rejestrze Sprawców Przepięstw na Tle Seksualnym. Ważne jest, żeby taka instytucja/osoba napisała oświadczenie, że przestrzega lub posiada Politykę ochrony dzieci i w związku z tym przedstawiła do wglądu zaświadczenia dyrektorowi placówki. Oświadczenie instytucji/osoby zostaje w dokumentacji placówki. Dyrektor sporządza notatkę służbową, że miał wgląd w zaświadczenia o niekaralności oraz z Rejestru Sprawców Przepięstw na Tle Seksualnym
14. Przed przystąpieniem do wykonywania swoich obowiązków każdy członek personelu zapoznaje się (zostaje przeszkolony) ze standardami ochrony dzieci.

15. Po zapoznaniu się ze standardami ochrony dzieci, każdy członek personelu podpisuje oświadczenie o zapoznaniu się z nimi. Oświadczenie zostaje włączone do akt osobowych pracownika, a w przypadku ich braku dołączone do umowy cywilnoprawnej
16. Wzory oświadczeń wyżej wymienionych to *Załączniki 2 i 3*.

ROZDZIAŁ IV

Zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnim a personelem zespołu, a w szczególności zachowania niedozwolone wobec małoletnich;

§ 7

1. Podstawową zasadą relacji między małoletnimi a personelem placówki jest działanie dla dobra dziecka, z poszanowaniem jego godności, z uwzględnieniem jego emocji i potrzeb oraz w jego najlepszym interesie.
2. Zasady bezpiecznych relacji personelu z dziećmi obowiązują wszystkich pracowników (pedagogicznych i niepedagogicznych), stażystów, praktykantów i wolontariuszy.
3. Podstawowe standardy określające zasady, o których mowa w ust. 2, obejmują w szczególności:
 - 1) Utrzymywanie profesjonalnej relacji z dziećmi i reagowanie względem nich w sposób niezagrażający, adekwatny do sytuacji i sprawiedliwy wobec innych dzieci.
 - 2) Zachowanie cierpliwości i szacunku w komunikacji z dziećmi, podkreślające zrozumienie dla uczuć przeżywanych przez nich, nie wymuszające zwierzeń na siłę i okazujące zainteresowanie, wsparcie i gotowość do rozmowy.
 - 3) Reagowanie w sposób adekwatny do sytuacji i możliwości psychofizycznych dziecka, w tym dostosowanie poziomu komunikacji do dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym niepełnosprawnego.
 - 4) Uwzględnianie potrzeb dziecka oraz dostosowanie wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb rozwojowych i możliwości psychofizycznych dzieci, w tym dostosowanie metod i form pracy dla dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, ucznia niepełnosprawnego i ucznia zdolnego.
 - 5) Fizyczny kontakt z dzieckiem możliwy tylko jako odpowiedź na realne potrzeby dziecka w danym momencie, z uwzględnieniem jego wieku, płci, kontekstu kulturowego i sytuacyjnego.
 - 6) Ustalanie reguł i zasad pracy w grupie, jasne określanie wymagań i oczekiwań wobec dziecka, stanowcze reagowanie na zachowania niepożądane.
 - 7) Udział personelu w doskonaleniu zawodowym w zakresie przeciwdziałania przemocy wobec małoletnich, komunikacji interpersonalnej, diagnozy czynników ryzyka, świadczących o możliwości stosowania przemocy wobec małoletniego.
 - 8) Panowanie pracownika nad własnymi emocjami.
 - 9) Kontakt z dziećmi odbywa się co do zasady w godzinach pracy szkoły i dotyczy celów edukacyjnych lub wychowawczych, a jeśli istnieje potrzeba spotkania z uczniami poza godzinami pracy, należy poinformować o tym dyrekcję i uzyskać zgodę rodziców małoletniego.
 - 10) Jeśli dziecko i jego rodzice są osobami bliskimi wobec pracownika, zachowuje on poufność wszystkich informacji dotyczących innych dzieci.
 - 11) Pracownicy placówki unikają zbędnego ryzyka w pracy z małoletnim - sprawdzają czy sprzęt i otoczenie jest bezpieczne.

- 12) Personel zachowuje szczególną ostrożność wobec małoletnich, którzy doświadczyli nadużycia i krzywdzenia, w tym seksualnego, fizycznego bądź zaniedbania. Takie doświadczenia mogą czasem sprawić, że dziecko będzie dążyć do nawiązania niestosownych bądź nieadekwatnych fizycznych kontaktów z dorosłymi. W takich sytuacjach personel powinien reagować z wyczuciem, jednak stanowczo i pomóc małoletniemu zrozumieć znaczenie osobistych granic.
- 13) W kontaktach z małoletnimi pracownicy szkoły dbają o poszanowanie nietykalności cielesnej, poszanowanie prawa do prywatności (np. w przebieralniach, łazienkach, toaletach) przy jednoczesnym zapewnieniu bezpieczeństwa.

§ 8

Szczegółowe zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnim a personelem placówki

1. Wszyscy pracownicy zespołu posiadają wiedzę i w ramach wykonywanych obowiązków zwracają uwagę na czynniki ryzyka i symptomy krzywdzenia dzieci (przykłady *Załącznik 5*).
2. W przypadku zidentyfikowania czynników ryzyka personel placówki podejmuje rozmowę z opiekunami, przekazując informacje na temat dostępnej oferty wsparcia i motywując ich do szukania dla siebie pomocy oraz zgłasza sprawę do osoby odpowiedzialnej za ochronę dziecka.
3. Wszyscy pracownicy zespołu monitorują sytuację i dobrostan dziecka.
4. Komunikacja pracowników placówki z dziećmi.
 - 1) Podstawową zasadą w zespole jest równe traktowanie wszystkich dzieci. Należy szanować godność każdej osoby, uwzględniając wyjątkowość i indywidualność każdego dziecka. Konieczne jest dostosowanie metod i podejście takie, aby uwzględniało jego potrzeby i sytuację życiową.
 - 2) Zawsze należy zwracać się do dzieci z szacunkiem i z cierpliwością. Nie należy stosować zwrotów poniżających, niewłaściwych żartów i podtekstów o charakterze seksualnym.
 - 3) Należy słuchać uważnie dzieci i udzielać im odpowiedzi adekwatnych do ich wieku i sytuacji.
 - 4) Personel placówki powinien zapewnić dzieci, że jeśli czują się niekomfortowo w jakiejś sytuacji, wobec konkretnego zachowania czy słów, mogą o tym powiedzieć danemu pracownikowi lub innej zaufanej osobie oraz mogą oczekiwać odpowiedniej reakcji i/lub pomocy.
 - 5) Spotkania indywidualne z dziećmi odbywają się tylko w sytuacjach o charakterze dydaktyczno-wychowawczym. Powinny one odbywać się w miejscach do tego przeznaczonych i w warunkach zapewniających bezpieczeństwo.
 - 6) Pracownicy zespołu mają obowiązek szanować prawo dziecka do prywatności. Jeśli jest konieczne odstępstwo od zasady poufności, aby chronić dziecko, należy wyjaśnić mu to najszybciej, jak to możliwe.
 - 7) Nie wolno ujawniać informacji wrażliwych dotyczących dziecka wobec osób nieuprawnionych, w tym wobec innych dzieci. Chodzi o wizerunek dziecka, informacje o sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, opiekuńczej i prawnej dziecka.
 - 8) Nie można zawstydzać, upokarzać, lekceważyć i obrażać dziecka.
 - 9) Nie można zachowywać się w obecności dzieci w sposób niestosowny. Używanie wulgarnych słów, gestów i żartów, wyrażań o podtekście seksualnym oraz czynienie obraźliwych uwag.

5. Działania z dziećmi

- 1) Każdy pracownik powinien doceniać i szanować wkład dzieci w podejmowane przez nich działania, aktywnie ich angażować i traktować równo bez względu na ich płeć, zdolności i inne indywidualne cechy.
- 2) Indywidualne podejście nie może oznaczać faworyzowania wybranego dziecka.
- 3) Należy unikać podejmowania działań mogących prowadzić do stworzenia więzi emocjonalnej niewłaściwej dla relacji nauczyciel – dziecko, np. zwierzania się uczniowi z osobistych problemów czy rozmów typowych dla relacji przyjacielskiej.
- 4) Nie można utrzymywać wizerunku dziecka (filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie) dla potrzeb prywatnych.
- 5) Nie można naruszać prywatności dzieci.
- 6) Pracownicy placówki nie mogą pozostawać sam na sam z dzieckiem w pomieszczeniach nieprzeznaczonych do spotkań dorosłych z dziećmi (np. w toalecie, szatni, przebieralni, pomieszczeniach gospodarczych szkoły), z wyjątkiem ważnych przyczyn i w uzasadnionych sytuacjach, np. w pracy z młodszymi dziećmi, które potrzebują interwencji osoby dorosłej. Poinformuj o takim przypadku inną osobę dorosłą.
- 7) Zabronione i karalne są wszelkie zachowania demoralizujące wobec dzieci, w tym:
 - a) praca z dziećmi i młodzieżą pod wpływem alkoholu, narkotyków lub innych używek,
 - b) spożywanie alkoholu, narkotyków lub innych używek w obecności dzieci,
 - c) częstowanie uczniów papierosami, alkoholem, narkotykami lub innymi używkami,
 - d) pokazywanie i udostępnianie dzieciom różnego typu treści nieodpowiednich dla ich wieku i etapu rozwoju.

6. Kontakt fizyczny.

- 1) Każdy pracownik zespołu musi zadbać o to, by kontakt fizyczny z dzieckiem, jeżeli jest konieczny, był bezpieczny. Należy pytać o zgodę na taki kontakt (np. przed przytuleniem, pogłaskaniem, aby go pocieszyć lub uspokoić).
- 2) Zachowanie odpowiednie wobec jednego dziecka może być nieodpowiednie wobec innego. Należy kierować się zawsze swoim profesjonalnym osądem, uwzględniając aktualną sytuację i potrzeby dziecka.
- 3) Szczególną ostrożność należy zachować wobec dziecka, które doświadczyło przemocy. W takich sytuacjach należy reagować z wyczuciem oraz pomóc mu w zrozumieniu znaczenia osobistych granic.
- 4) Istnieją sytuacje, w których kontakt fizyczny z dzieckiem może być stosowany i spełnia zasady bezpiecznego kontaktu np. asekuracja na zajęciach wychowania fizycznego, pomoc w ustawieniu ręki na plastyce, w edukacji wczesnoszkolnej, w trakcie zajęć laboratoryjnych bądź prac technicznych, a także w sytuacjach traumatycznych lub bardzo emocjonalnych. Kontakt taki jest odpowiedzią na potrzeby dziecka w danym momencie, uwzględnia jego wiek, etap rozwojowy, płeć, a także kontekst kulturowy i sytuacyjny.
- 5) W sytuacjach wymagających czynności pielęgnacyjnych i higienicznych wobec dziecka należy unikać innego niż niezbędny kontakt fizyczny z dzieckiem - dotyczy to tylko i wyłącznie sytuacji związanych z pomocą dziecku w sytuacjach zagrożenia życia i zdrowia na przykład udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej w przypadku omdlenia, wymiotów, zranienia itp.
- 6) Niezbędny kontakt fizyczny z dzieckiem nie może być ukrywany lub niejawny, nie może wiązać się z żadną gratyfikacją ani wynikać z relacji władzy.
- 7) Wszystkie ryzykowne sytuacje, które związane są z zauroczeniem dziecka przez członka personelu lub członka personelu przez dziecko powinny być natychmiast raportowane

- dyrekcji. W przypadku bycia świadkiem takiej sytuacji każdy pracownik czy inna osoba musi stanowczo zareagować, ale z wyczuciem, aby zachować godność osób zainteresowanych.
- 8) W przypadku niezbędnego kontaktu fizycznego z dzieckiem każde przemocowe działanie wobec niego jest niedopuszczalne.
 - 9) Nie można stosować w swoich działaniach:
 - a) takich form dotyku, o których wiadomo, że dane dziecko ich nie akceptuje,
 - b) uścisków i objęć utrudniających dziecku przerwanie kontaktu,
 - c) dotykania piersi, pośladków i okolic intymnych,
 - d) sadzania ucznia na kolanach,
 - e) całowania,
 - f) kładzenia się albo spania obok dziecka,
 - g) gier i zabaw, w których dochodzi do powyżej opisanych niewłaściwych zachowań,
 - h) jakichkolwiek kar cielesnych.
7. Kontakty poza godzinami pracy
- 1) W razie konieczności spotkania z dziećmi poza placówką należy o tym fakcie poinformować dyrektora placówki i uzyskać zgodę od rodziców.
 - 2) W kontaktach online należy być świadomym zagrożeń cyfrowych i ryzyka wynikającego z rejestrowania prywatnej aktywności w sieci. Jeśli profil pracownika zespołu jest publicznie dostępny, dzieci i ich rodzice będą mieć wgląd w jego cyfrową aktywność.
 - 3) Właściwą formą komunikacji między pracownikami placówki a dziećmi i ich rodzicami jest platforma wskazana przez szkołę np. dziennik elektroniczny lub grupowe rozmowy na grupach Messenger, Whatsapp. Ma to być zawsze kontakt jawny.
8. Kontakty podczas wycieczek, zielonych szkół, wyjść grupowych
- 1) Przygotowując wyjazd, należy zadbać o komfort i bezpieczeństwo dzieci. Przeprowadzić wcześniej ocenę ryzyka, obejmującą transport i zakwaterowanie.
 - 2) Opiekun musi zawsze być świadomy tego, co robią dzieci i gdzie przebywają.
 - 3) Przed wejściem do pokoju dzieci należy zapukać. Należy unikać sytuacji, gdy wychowawca pozostaje sam na sam z dzieckiem w pokoju. Jeśli nie jest to możliwe, drzwi powinny pozostać otwarte.
 - 4) Odpowiednio należy rozplanować miejsca noclegowe i sanitarne ze szczególnym uwzględnieniem podziału dzieci na dziewczęta i chłopców, a jeśli to możliwe przydzielić poszczególnym grupom opiekunów tej samej płci.
 - 5) Niedozwolone jest pozostawianie z dziećmi na noc w pokoju. W sytuacji nieprzewidzianej, gdy opiekun musi pozostać z dziećmi w jednej sali, powinien powiadomić kierownika wycieczki i/lub dyrektora.
 - 6) Niedozwolone jest pozostawienie dzieci bez opieki w czasie wycieczki.
9. Znajomość i zaakceptowanie powyższych zasad bezpiecznych relacji pomiędzy personelem placówki a dziećmi są potwierdzone podpisaniem oświadczenia przez wszystkich pracowników szkoły (**Załącznik 4**). Takie oświadczenie podpisać muszą również wszystkie osoby niezatrudnione w placówce, które są dopuszczane do działalności z dziećmi (w przypadku osób jednorazowo dopuszczanych do działalności z dziećmi – (**Załącznik 4**).

ROZDZIAŁ V

Zasady bezpiecznych relacji pomiędzy uczniami wymogi dotyczące bezpiecznych relacji między małoletnimi, a w szczególności zachowania niedozwolone.

§ 9

1. Nasz Zespół jest miejscem zapewniającym bezpieczeństwo wszystkim dzieciom, także w grupie rówieśniczej. Kierując się wartościami opisanymi w preambule, personel stara się przekazać dzieciom postawę szacunku wobec każdego człowieka, aby w relacjach międzyludzkich bliska im była ewangeliczna zasada: „Wszystko więc, co chcielibyście, żeby wam ludzie czynili, i wy im czyńcie” (Mt 7,12a).
2. Wszelkie główne zasady bezpiecznej relacji między małoletnimi mają na uwadze dobro małoletnich, są spójne i wynikają ze *Statutu Szkoły*, *Programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły*, *Wewnętrznych Zasad Oceniania* oraz *Procedur postępowania w sytuacjach kryzysowych w Katolickim Zespole Edukacyjnym w Ostrowcu Św.*, *Koncepcja pracy szkoły*, *Koncepcja pracy przedszkola*, a także wynikają z wewnętrznych regulaminów pracowni przedmiotowych bądź też świetlicy
3. Zasady bezpiecznych relacji między dziećmi poznali wszyscy pracownicy zespołu, dzięki czemu mogą oni umiejętnie i adekwatnie do zaistniałej sytuacji reagować na każde niewłaściwe zachowanie czy przemoc.
4. Zasady bezpiecznych relacji zostały opracowane z udziałem przedstawicieli dzieci oraz samorządu uczniowskiego. Jego autorzy uwzględnili również specyfikę placówki oraz potrzeby przebywających w niej dzieci. Zasady zostały zaprezentowane i udostępnione dzieciom na tablicach informacyjnych znajdujących się na korytarzu zespołu i na stronie internetowej placówki.
5. Dzieci powinny przestrzegać zasad w placówce i poza nią, w kontakcie bezpośrednim i wirtualnym.
6. Ewaluacja i weryfikacja zasad bezpiecznych relacji pomiędzy uczniami odbywać się będzie przynajmniej raz na dwa lata, a także po każdej sytuacji kryzysowej, jeśli w szkole podjęta zostanie interwencja z powodu krzywdzenia rówieśniczego. Zmiana treści zasad bezpiecznych relacji między dziećmi jest możliwa w każdym momencie na ich wniosek i z ich udziałem.

§ 10

Podstawowe zasady w relacjach między dziećmi.

1. Małoletni mają prawo do przebywania i funkcjonowania w bezpiecznych dla nich warunkach, w tym tych dotyczących środowiska szkolnego. W związku tym, nauczyciele i personel szkolny dokładają należytych starań w aspekcie ochrony dzieci.
2. Małoletni mają obowiązek przestrzegania zasad i norm zachowania, określonych w statucie szkoły.
3. Małoletni uznają prawo swoich rówieśników szkolnych do odmienności i zachowania tożsamości ze względu na: pochodzenie etniczne, geograficzne, narodowe, religijne, status ekonomiczny, cechy rodzinne, wiek, płeć, orientację seksualną, cechy fizyczne, niepełnosprawność. Nie dyskryminują oraz nie naruszają praw innych małoletnich.
4. Zachowanie i postępowanie małoletnich wobec ich rówieśników nie narusza ich poczucia godności czy wartości osobistej.

5. Małoletni są zobowiązani do respektowania praw i wolności swoich kolegów i koleżanek, wynikających ze społecznie przyjętych norm i wartości, takich jak: prawo do własnego zdania, prawo do poszukiwań i popełniania błędów, prawo do własnych poglądów, wyglądu i zachowania.
6. Kontakty między małoletnimi cechuje zachowanie przez nich wysokiej kultury osobistej, którą charakteryzuje: używanie zwrotów grzecznościowych, uprzejmość, życzliwość, poprawny i wolny od wulgaryzmów język, kontrola swojego zachowania i emocji, wyrażanie sądów i opinii w sposób nieobrażający i niekrzywdzący innych.
7. Małoletni budują wzajemne relacje poprzez: niwelowanie potrzeby rywalizowania między sobą, a w zamian budowanie wzajemnego zrozumienia oraz konstruktywnego rozwiązywania powstałych problemów i konfliktów.
8. Relacje między małoletnimi tworzone są w oparciu o akceptację i wzajemny szacunek.
9. Małoletni okazują zrozumienie dla trudności i problemów swoich rówieśników, oferując im pomoc. Nie wyśmiewają, nie krytykują, nie kpią, nie szydzą z ich słabości.
10. W kontaktach między sobą, małoletni nie powinni zachowywać się prowokacyjnie i konkurencyjnie, nie powinni również mieć poczucia zagrożenia, czy odczuwać wrogości ze strony innych małoletnich.
11. Małoletni mają prawo do własnych poglądów, opinii i punktu widzenia oraz pełnego wyrażania ich, pod warunkiem, że sposób ich wyrażania wolny jest od agresji i przemocy oraz nikomu nie wyrządza krzywdy.
12. Małoletni nie mogą akceptować, usprawiedliwiać ani stosować, z jakiegokolwiek powodu, agresji i przemocy fizycznej, słownej lub psychicznej.
13. Małoletni mają obowiązek, przeciwstawiania się wszelkim przejawom brutalności i wulgarności oraz informowania pracowników szkoły o zaistniałych zagrożeniach.
14. W sytuacji, kiedy małoletni jest świadkiem stosowania przez innego małoletniego jakiegokolwiek formy agresji lub przemocy, ma obowiązek reagowania na nią, np. poprzez: pomoc ofierze, ochronę ofiary czy szukanie pomocy dla ofiary u osoby dorosłej (zgodnie z obowiązującymi w placówce procedurami).
15. Wszyscy małoletni znają obowiązujące w placówce procedury bezpieczeństwa – wiedzą, jak zachowywać się w sytuacjach, które zagrażają ich bezpieczeństwu lub bezpieczeństwu ich rówieśników, gdzie i do kogo mogą zwrócić się o pomoc na terenie placówki.
16. W sytuacji, kiedy małoletni stał się ofiarą agresji lub przemocy, może uzyskać pomoc, zgodnie z obowiązującymi w placówce procedurami.

§ 11

Niedozwolone zachowania małoletnich w placówce obejmują:

1. stosowanie agresji i przemocy fizycznej w różnych ich formach, np.:
 - 1) bicie/uderzenie/popychanie/kopanie/opluwanie;
 - 2) wymuszenia;
 - 3) napastowanie seksualne;
 - 4) nadużywanie swojej przewagi nad inną osobą;
 - 5) fizyczne zaczepki;
 - 6) zmuszanie innej osoby do podejmowania niewłaściwych działań;
 - 7) rzucanie w kogoś przedmiotami;
2. stosowanie agresji i przemocy słownej w różnych ich formach, np.:
 - 1) obelgi, wyzwiska;
 - 2) wyśmiewanie, drwienie, szydzenie z ofiary;

- 3) bezpośrednio obrażanie ofiary;
- 4) plotki i obraźliwe żarty, przedrzeźnianie ofiary;
- 5) groźby;
3. stosowanie agresji i przemocy psychicznej w różnych ich formach, np.:
 - 1) poniżanie;
 - 2) wykluczanie/izolacja/milczenie/manipulowanie;
 - 3) pisanie na ścianach (np. w toalecie lub na korytarzu);
 - 4) wulgarne gesty;
 - 5) śledzenie/szpiegowanie;
 - 6) obraźliwe SMS-y i MMS-y;
 - 7) wiadomości na forach internetowych czy grupach Messenger;
 - 8) telefony i e-maile zawierające groźby, poniżające, wulgarne, zastraszające;
 - 9) niszczenie/zabieranie rzeczy należących do ofiary;
 - 10) straszenie;
 - 11) szantażowanie;
4. stwarzanie niebezpiecznych sytuacji w placówce, np. rzucanie kamieniami, przynoszenie do placówki ostrych narzędzi, czy innych niebezpiecznych przedmiotów i substancji (środków pirotechnicznych, łańcuchów, noży, zapalniczek), używanie ognia na terenie zespołu;
5. nieuzasadnione opuszczanie sali lekcyjnej, bez zgody nauczyciela, wagarowanie, wyjście bez zezwolenia poza teren placówki, w trakcie przerwy lub lekcji;
6. celowe nieprzestrzeganie zasad bezpieczeństwa podczas zajęć i zabaw organizowanych w placówce, celowe zachowania zagrażające zdrowiu bądź życiu;
7. niewłaściwe zachowania podczas wyjść i wycieczek edukacyjnych, i przerw międzylekcyjnych, np.: przebywanie w miejscach niedozwolonych, bieganie;
8. uleganie nałogom, np. palenie papierosów, picie alkoholu;
9. rozprowadzanie i stosowanie narkotyków/środków odurzających;
10. niestosowne odzywanie się do rówieśników lub innych osób w placówce lub poza nią;
11. używanie wulgaryzmów w placówce i poza nią;
12. celowe niszczenie lub nieszanowanie własności innych osób oraz własności placówki;
13. kradzież/przywłaszczenie własności rówieśników lub innych osób oraz własności placówki;
14. wyłudzenie pieniędzy lub innych rzeczy od rówieśników;
15. wysługiwanie się innymi dziećmi w zamian za korzyści materialne;
16. rozwiązywanie w sposób siłowy konfliktów z rówieśnikami, udział w bójce;
17. szykanowanie rówieśników z powodu odmienności, przekonań, religii, światopoglądu, płci, poczucia tożsamości, pochodzenia, statusu ekonomicznego i społecznego, niepełnosprawności, wyglądu;
18. niereagowanie na niewłaściwe zachowania rówieśników (bicie, wyzywanie, dokuczanie);
19. znęcanie się (współudział w znęcaniu się nad rówieśnikami, zorganizowana przemoc, zastraszanie);
20. aroganckie/niegrzeczne zachowanie wobec rówieśników, wulgaryzmy, kłamanie, oszukiwanie rówieśników / innych osób w placówce;
21. fotografowanie lub filmowanie zdarzeń z udziałem innych dzieci/osób, bez ich zgody;
22. upublicznianie materiałów i fotografii bez zgody obecnych na nich osób;
23. stosowanie wobec innych dzieci/innych osób różnych form cyberprzemocy.

ROZDZIAŁ VI

Uwzględnienie sytuacji dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z niepełnosprawnościami

§ 12

1. Nadrzędną zasadą jest dbałość o dobro każdego dziecka, ponieważ każdy ma swoje indywidualne potrzeby i zasoby. Intencją wszystkich pracowników placówki jest zapobieganie wykluczeniu dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z niepełnosprawnościami.
2. Każda pomoc świadczona dziecku ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi uwzględnia najlepszy jego interes i jest zgodna z obowiązującymi przepisami prawa (w sposób szczególny wynika z Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe oraz z Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach).
3. W relacjach pracowników z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi należy rozpoznawać indywidualne potrzeby dziecka (w uzasadnionym zakresie) oraz specyfikę jego funkcjonowania, w szczególności:
 - 1) funkcjonowanie poznawcze, emocjonalne i społeczne ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki niepełnosprawności dziecka;
 - 2) warunki i sposoby niezbędne do zaspokojenia podstawowych potrzeb dziecka (fizjologicznych, sensorycznych, psychofizycznych, w tym potrzeby bezpieczeństwa itp.) oraz konsekwencje ich deprivacji;
 - 3) sposoby regulacji emocji przez dziecko;
 - 4) sposób reagowania na bliskość fizyczną innych osób;
 - 5) sposób komunikowania się dziecka (język, specyficzne narzędzia oraz ich rodzaj);
 - 6) inne czynniki istotne dla dziecka.
4. Niedopuszczalnym zachowaniem personelu jest:
 - 1) omawianie w obecności osób nieupoważnionych sytuacji dziecka, w tym jego sytuacji rodzinnej, zdrowotnej itp.;
 - 2) deprecjonujące porównania z innymi;
 - 3) celowe prowokowanie u dziecka wystąpienia lub eskalacji zachowań trudnych czy niepożądanych;
 - 4) wyręczanie lub bezpośrednio nadzorowanie dziecka ponad niezbędny poziom, m.in. podczas realizacji czynności samoobsługowych i higienicznych;
 - 5) lekceważenie lub powierzchowne, nieuważne traktowanie zgłaszanej przez dziecko potrzeby wsparcia i pomocy;
 - 6) bierna postawa w zakresie troski o rozwój i zabezpieczenia dziecka w sytuacji zagrożenia jego dobrostanu.
 - 7) Nie wolno:
 - zawstydząć, upokarzać, lekceważyć i obrażać dziecka, ani krzyczeć na nie. Krzyczenie dopuszczalne jest tylko w sytuacji wynikającej z bezpieczeństwa dziecka lub innych dzieci np. w celu głośnego ostrzeżenia;
 - zachowywać się w obecności dziecka w sposób niestosowny: używanie wulgarnych słów, żartów, gestów, czynienie obraźliwych uwag, nawiązywanie w wypowiedziach bądź gestach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej;
 - wykorzystywać wobec dziecka relacji władzy lub przewagi fizycznej, np. zastraszania, przymuszania, groźby;

- bić, szturchać, popychać ani w żaden inny sposób naruszać nietykalności fizycznej dziecka.
5. Należy uwzględniać uniwersalne projektowanie, racjonalne dostosowania i modyfikacje, zapewniając równy dostęp osobom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z niepełnosprawnościami.
 6. Konieczne jest eliminowanie barier utrudniające dzieciom samodzielne funkcjonowanie i ekspresję, w tym bariery informacyjno-komunikacyjne, architektoniczne, cyfrowe.
 7. Należy poszukiwać metod pracy opartych na dowodach naukowych, najbardziej adekwatnych do rozpoznanych indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych małych.
 8. Angażować środowisko rodzinne i lokalne w rozwój dzieci.
 9. Nieprzestrzeganie niniejszych zasad postępowania z dziećmi i młodzieżą niepełnosprawnymi, upośledzonymi oraz o specjalnych potrzebach edukacyjnych traktowane będzie jako naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych z wszystkimi wynikającymi stąd konsekwencjami, z rozwiązaniem stosunku pracy włącznie.

ROZDZIAŁ VII

Zasady i procedury podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego;

§ 13

Formy krzywdzenia

1. Krzywdzeniem małoletniego jest każde zamierzone bądź niezamierzone działanie lub zaniechanie działania osoby, instytucji lub społeczeństwa jako całości i każdy rezultat takiego działania lub bezczynności, które naruszają prawa, swobody i dobra osobiste dziecka i/lub zakłócają jego optymalny rozwój.
2. Krzywdzenie może stanowić czyn zabroniony, jeśli spełnia jego znamiona, czyli odpowiada zachowaniom określonym w ustawie karnej.
3. Wyróżnia się podstawowe formy krzywdzenia²:
 - 1) **przemoc fizyczna** – naruszanie nietykalności cielesnej lub zachowanie niosące takie ryzyko. Może to być m.in. bicie, szarpanie, kopanie, duszenie, popychanie lub obezwładnianie;
 - 2) **przemoc psychiczna** – wywieranie presji na osobę w celu sprawowania nad nią kontroli i podporządkowania jej swojej woli. Istotą tej formy krzywdzenia jest naruszenie godności osobistej. Wyraża się to np. poprzez izolowanie, wyzywanie, ośmieszanie, grożenie, krytykowanie lub poniżanie;
 - 3) **przemoc seksualna** – naruszanie intymności, zmuszanie osoby do aktywności seksualnej (obcowania płciowego lub innej czynności seksualnej) wbrew jej woli, kontynuowanie aktywności seksualnej, gdy osoba się temu sprzeciwia bądź nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Może być przemocą z kontaktem fizycznym (np. dotykaniem intymnych części ciała, stosunek seksualny) lub bez kontaktu fizycznego (np. ekshibicjonizm, podglądanie, werbalna przemoc seksualna).

² Definicje zostały zaczerpnięte z materiałów Niebieskiej Linii ([Niebieska Linia](#), [Formy przemocy](#)) oraz Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę ([Polityka Ochrony Dzieci Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę](#)).

- a) **wykorzystywanie seksualne dziecka** – włączanie dziecka w aktywność seksualną, której nie jest ono w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody i/lub na którą nie jest dojrzałe rozwojowo i nie może zgodzić się w ważny prawnie sposób i/lub która jest niezgodna z normami prawnymi lub obyczajowymi danego społeczeństwa. Z wykorzystaniem seksualnym mamy do czynienia, gdy taka aktywność wystąpi między dzieckiem a dorosłym lub dzieckiem a innym dzieckiem, jeśli te osoby ze względu na wiek bądź stopień rozwoju pozostają w relacji opieki, zależności, władzy.
- 4) **zaniedbywanie** – niezaspokojenie podstawowych potrzeb biologicznych i psychicznych drugiego człowieka. Odnosi się do dzieci, osób starszych czy z niepełnosprawnością lub chorych, których stan wymaga opieki ze strony domowników lub innych osób odpowiedzialnych. Polega m.in. na braku zainteresowania potrzebami innej osoby, świadomym ich ignorowaniu, pozbawianiu środków na utrzymanie, jedzenia, ubrania czy schronienia. Do zaniedbywania dziecka dochodzi w jego relacji z osobą, która jest zobowiązana do opieki, wychowania, troski i ochrony dziecka.
- 5) **przemoc rówieśnicza (agresja rówieśnicza, *bullying*)** – doświadczanie różnych form przemocy ze strony rówieśników, bezpośrednio lub z użyciem technologii komunikacyjnych (Internetu i urządzeń mobilnych). Ma miejsce wtedy, gdy działanie ma na celu wyrządzenie komuś przykrości lub krzywdy (intencjonalność), ma charakter systematyczny (powtarzalność), a ofiara jest słabsza od sprawcy bądź grupy sprawców. Obejmuje przemoc werbalną (np. przezywanie, dogadywanie, ośmieszanie), relacyjną (np. wykluczenie z grupy, ignorowanie, nastawianie innych przeciwko osobie), fizyczną (np. pobicie, kopanie, popychanie, szarpanie), materialną (np. kradzież, niszczenie przedmiotów) oraz cyberprzemoc (złośliwy SMS lub e-mail, wpis w serwisie społecznościowym, umieszczanie w Internecie zdjęć lub filmów ośmieszających osobę krzywdzoną), a także przemoc podczas randki ze strony chłopaka/dziewczyny, wykorzystanie seksualne przez rówieśnika.

§ 14

Podstawowe zasady interwencji

1. Interwencja, o której mowa w tym rozdziale, służy ujawnieniu krzywdzenia i zatrzymaniu go, a także zapewnieniu bezpieczeństwa oraz wypracowaniu indywidualnej ścieżki pomocy dziecku.
2. Interwencja może dotyczyć krzywdy wyrządzonej dziecku na terenie zespołu lub poza nim w ramach działalności związanej z funkcjonowaniem placówki (np. w czasie wycieczek) bądź dziejącej się w innym miejscu i niezwiązanej z nią.
3. Interwencja może dotyczyć przemocy zadawanej przez pracownika zespołu, opiekunów dzieci, inne osoby dorosłe bądź rówieśnika/rówieśników (niekoniecznie będących uczniami tej samej szkoły).
4. Informacja o krzywdzie może pochodzić od samego krzywdzonego dziecka, jego rodziców lub innych osób posiadających wiedzę o krzywdzie.
5. Przemoc może zostać wykryta również poprzez obserwację symptomów krzywdzenia.
6. Personel placówki reaguje na wszelkie zgłoszenia i oznaki mogące wskazywać na to, że dziecko doświadcza jakiegokolwiek formy krzywdzenia.
7. Każdy pracownik ma obowiązek przyjęcia zgłoszenia o podejrzeniu krzywdzenia dziecka w przypadku, gdy zgłosi się do niego osoba doświadczająca przemocy bądź inna osoba będąca tego świadkiem.
8. W trakcie rozmowy z osobą zgłaszającą stosuje się wytyczne zawarte w **Załączniku 8**.

9. Osoba przyjmująca zgłoszenie odpowiada za podjęcie właściwych działań zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi i procedurami przyjętymi w placówce. Nie rozstrzyga, czy podejrzenia lub oskarżenia są zasadne, lecz zgłasza informację zgodnie z niniejszą procedurą.
10. Powzięcie podejrzenia, że dziecko doświadcza przemocy, lub przyjęcie zgłoszenia o krzywdzie (od dziecka, jego rodzica lub innej osoby będącej świadkiem) zobowiązuje osobę przyjmującą informację do sporządzenia notatki służbowej (wzór w **Załączniku 6**) i przekazania jej osobie odpowiedzialnej za prowadzenie interwencji.
11. Osoba odpowiedzialna za prowadzenie interwencji niezwłocznie powiadamia dyrektora o zgłoszeniu bądź podejrzeniu krzywdzenia dziecka.
12. Personel placówki reaguje również – w sposób dostosowany do każdej sytuacji – na wszelkie zachowania sprzeczne z kodeksami zachowań obowiązującymi w placówce, które niekoniecznie muszą być już formą krzywdzenia dziecka, lecz stanowią przekroczenie przyjętych zasad.
13. Każdy pracownik placówki dostrzegający niewłaściwe zachowanie ze strony innego dorosłego powinien zareagować, by chronić dzieci przed krzywdzeniem.
14. Zakres interwencji świadka zdarzenia zależy od uchybienia. W przypadku mniej poważnych (niemających znamion krzywdzenia dziecka) i jednorazowych sytuacji wystarczy zwrócenie uwagi.
15. Jeśli uchybienie jest poważne lub się powtarza, należy je niezwłocznie zgłosić osobie odpowiedzialnej za prowadzenie interwencji bądź bezpośrednio dyrektorowi, który powinien podjąć działania zgodnie z obowiązującymi przepisami.
16. Jeżeli osobą podejrzaną o krzywdzenie jest osoba wyznaczona do prowadzenia interwencji, osoba mająca informację o możliwym krzywdzeniu dziecka informuje bezpośrednio dyrektora placówki, który prowadzi interwencję lub wyznacza do tego inną osobę.
17. Jeżeli podejrzanym o krzywdzenie jest dyrektor placówki, osoba odpowiedzialna za prowadzenie interwencji powiadamia o tym fakcie organ prowadzący i organ nadzorujący placówkę.
18. O doświadczonej przez dziecko krzywdzie oraz obowiązku zgłoszenia podejrzenia krzywdzenia do odpowiedniej instytucji (prokuratura, policja, sąd rodzinno-opiekuńczy lub najbliższy ośrodek pomocy społecznej) zostają poinformowani jego rodzice lub w przypadku podejrzenia przemocy domowej rodzic niekrzywdzący.
19. Jeżeli poinformowanie rodzica jest sprzeczne z dobrem ucznia lub niemożliwe, odstępuje się od tego.
20. Dyrektor zespołu we współpracy z osobą odpowiedzialną za prowadzenie interwencji w zależności od sytuacji: składa zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa do prokuratury/policji, wysyła wniosek o wgląd w sytuację rodziny do wydziału rodzinnego i nieletnich sądu rejonowego, kontaktuje się z ośrodkiem pomocy społecznej lub wszczyna procedurę „Niebieskie Karty” zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej.
21. W przypadku, gdy krzywdzenia dziecka dopuściła się osoba duchowna lub konsekrowana, dokonuje się również zgłoszenia odpowiednim władzom kościelnym ze względu na konieczność – zależnie od okoliczności – przeprowadzenia dochodzenia kanonicznego.
22. Dalsze postępowanie mające zweryfikować, czy faktycznie doszło do przemocy, należy do właściwej instytucji państwowej.
23. Z każdej interwencji sporządza się kartę interwencji, której wzór stanowi **Załącznik 7**. Karta znajduje się w rejestrze interwencji prowadzonym przez placówkę. Dokumentacja jest poufna i przechowywana w gabinecie psychologa/pedagoga.

24. W przypadkach bardziej skomplikowanych (dotyczących wykorzystywania seksualnego, znęcania się fizycznego i psychicznego o dużym nasileniu) lub innych poważnych zgłoszeniach dyrektor powołuje zespół interwencyjny, w którego skład mogą wejść:
 - 1) pedagog/psycholog,
 - 2) wychowawca dziecka,
 - 3) dyrektor/ wicedyrektor,
 - 4) inni pracownicy mający wiedzę o krzywdzeniu dziecka lub o dziecku (dalej okreśłani jako: zespół interwencyjny).
25. Każdą osobę, która w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych zapoznała się z informacją o krzywdzeniu ucznia, zobowiązuje zachowanie poufności, czyli nieudostępnianie informacji osobom oraz podmiotom nieuprawnionym, niezaangażowanym w interwencję i wsparcie dziecka.
26. Cała dokumentacja z podejmowanych interwencji znajduje się w gabinecie psychologa/pedagoga.

§ 15

Interwencja w przypadku zagrożenia zdrowia lub życia dziecka

1. W sytuacji podejrzenia, że życie dziecka jest zagrożone lub grozi mu ciężki uszczerbek na zdrowiu, należy niezwłocznie poinformować odpowiednie służby (policję, pogotowie ratunkowe), dzwoniąc pod numer 112.
2. Obowiązkiem pracownika placówki, który jest obecny przy zdarzeniu jest udzielenie pierwszej pomocy przedmedycznej.
3. Zasadniczo służby informuje dyrektor placówki lub osoba odpowiedzialna za prowadzenie interwencji. Natomiast w sytuacji pilnej, która wymaga natychmiastowego działania i nie jest możliwe przeprowadzenie w placówce zwyczajnej procedury, czyni to pracownik, który powziął informację o zagrożeniu.
4. Po dokonaniu zgłoszenia sporządza on notatkę służbową i przekazuje ją osobie odpowiedzialnej za prowadzenie interwencji. Przejmuje ona odpowiedzialność za dalszy tok interwencji zgodnie z procedurami opisanymi w standardach.

§ 16

Krzywdzenie przez pracownika placówki lub inną osobę dorosłą

1. Gdy osobą podejrzaną o krzywdzenie dziecka jest pracownik placówki lub inna osoba dorosła niebędąca rodzicem dziecka, osoba odpowiedzialna za prowadzenie interwencji lub dyrektor przeprowadza rozmowy z:
 - 1) dzieckiem (zależnie od okoliczności również w obecności psychologa),
 - 2) innymi osobami, które mogą mieć wiedzę o zdarzeniu,
 - 3) rodzicami dziecka,
 - 4) z osobą podejrzaną o krzywdzenie dziecka w zależności od okoliczności, jeśli nie będzie to miało negatywnego wpływu na przebieg interwencji.
2. Podczas rozmów próbuje się ustalić przebieg zdarzenia oraz jego wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne dziecka.
3. Z każdej wymienionej wyżej rozmowy sporządzana zostaje notatka służbowa a wszystkie zdobyte informacje zapisuje się w karcie interwencji.
4. Podczas rozmowy z rodzicami dziecka osoba odpowiedzialna za prowadzenie interwencji przekazuje informacje o możliwości skorzystania ze specjalistycznego wsparcia, m.in. w powołanych do tego instytucjach czy organizacjach pozarządowych.

5. Jeżeli przypuszcza się, że wobec dziecka popełniono przestępstwo, dyrektor placówki zawiadamia o tym fakcie jednostkę policji lub prokuraturę właściwą dla miejsca, gdzie się znajduje placówka.
6. Jeśli zgłoszenie dotyczy podejrzenia krzywdzenia ze strony pracownika placówki:
 - 1) podejmuje się środki dyscyplinarne zgodne z obowiązującym prawem;
 - 2) do czasu wyjaśnienia sprawy pracownik podejrzewany o krzywdzenie dziecka będące czynem zabronionym w rozumieniu prawa polskiego zostaje odsunięty od wszelkich form kontaktu nie tylko z pokrzywdzonym dzieckiem, ale także z pozostałymi dziećmi;
 - 3) w innych sytuacjach dyrektor podejmuje działania dyscyplinarne zgodnie z przepisami prawa i zasadami obowiązującymi w placówce.
7. Jeśli oskarżenia o krzywdzenie dziecka okażą się bezpodstawne:
 - 1) pracownik placówki zostanie niezwłocznie przywrócony do pełnienia swoich dotychczasowych obowiązków;
 - 2) w takim wypadku przedsięwzięte zostaną przez dyrektora wszelkie środki, aby zaistniała sytuacja nie odbiła się negatywnie na sytuacji pracownika, pod adresem którego skierowane zostały bezpodstawne zarzuty;
 - 3) gdyby podejrzenie popełnienia przestępstwa i odsunięcie od pełnienia obowiązków dotyczyło dyrektora, wówczas przywrócenie mu dobrego imienia należy do organu prowadzącego placówkę.
8. Jeżeli pracownik zespołu dopuścił się wobec dziecka innej formy krzywdzenia niż popełnienie przestępstwa:
 - 1) osoba odpowiedzialna za prowadzenie interwencji (lub dyrektor) powinna zbadać wszystkie okoliczności zdarzenia;
 - 2) należy wysłuchać dziecko i osobę podejrzewaną o krzywdzenie oraz ewentualnych innych świadków tej sytuacji;
 - 3) w zależności od ustaleń dyrektor powinien powziąć odpowiednie środki zaradcze, np. upomnienie słowne, karę dyscyplinarną, z rozwiązaniem stosunku pracy łącznie.
9. Jeżeli osoba, która dopuściła się krzywdzenia, nie jest bezpośrednio zatrudniona przez placówkę, lecz przez podmiot trzeci, wówczas należy wydać tej osobie zakaz wstępu na jej teren, a w razie potrzeby rozwiązać umowę z instytucją współpracującą.

§ 17

Krzywdzenie przez rodzica dziecka

1. Gdy podejrzewa się krzywdzenie dziecka przez rodzica lub ktoś dokonał zgłoszenia takowego krzywdzenia, osoba odpowiedzialna za prowadzenie interwencji przeprowadza rozmowę z dzieckiem (zależnie od okoliczności również w obecności psychologa).
2. Następnie rozmawia z innymi osobami mogącymi mieć wiedzę o zdarzeniu i sytuacji rodzinnej dziecka. Należy spróbować ustalić fakty oraz ich wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne dziecka.
3. Wszystkie zdobyte informacje zapisuje się w karcie interwencji.
4. Jeśli wyrządzona krzywda nosi znamiona przestępstwa, dyrektor we współpracy z osobą odpowiedzialną za prowadzenie interwencji sporządza zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa i przekazuje je do właściwej ze względu na miejsce zamieszkania dziecka jednostki policji lub prokuratury.
5. W przypadku, gdy dziecko doznaje ze strony rodziców lub innych domowników krzywdzenia będącego przestępstwem:
 - 1) gdy krzywda jest przemocą domową, należy wszcząć procedurę „Niebieskie Karty” poprzez sporządzenie i przesłanie formularza „Niebieska Karta – A” do

- przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego właściwego ze względu na zamieszkanie ucznia.
- 2) W przypadku, gdy dziecko doznaje przemocy ze strony innego małoletniego członka rodziny (rodzeństwo, dalsza rodzina), można wszcząć procedurę „Niebieskie Karty” w stosunku do rodzica, który nie reaguje na krzywdzenie dziecka;
 - 3) Gdy zachowanie nie stanowi przemocy domowej, a małoletni doświadcza np. zaniedbania lub relacje w rodzinie są w inny sposób nieprawidłowe (np. rodzice są niewydolni wychowawczo), należy wystąpić do sądu rodzinnego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania dziecka o wgląd w sytuację rodziny.
6. Osoba odpowiedzialna za prowadzenie interwencji przekazuje informacje o zdarzeniu, ewentualnej interwencji oraz o możliwości skorzystania ze specjalistycznego wsparcia rodzicowi niekrzywdzącemu.
 7. Musi się to odbyć podczas zorganizowanego specjalnie spotkania i nie dopuszcza się, by takie informacje przekazywać poprzez e-mail lub dziennik elektroniczny. Jeśli wszczęto procedurę „Niebieskie Karty”, to podczas spotkania przekazuje się tej osobie formularz „Niebieska Karta – B”.
 8. Należy zadbać, by reprezentant placówki znający najlepiej dziecko (np. wychowawca lub pedagog) został powołany do Zespołu Interdyscyplinarnego i by brał udział w spotkaniach grupy diagnostyczno-pomocowej.
 9. W przypadku bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia dziecka niezwłocznie powiadomiona zostaje jednostka policji właściwa dla jego miejsca zamieszkania.

§ 18

Krzywdzenie rówieśnicze

1. Jeśli podejrzane o krzywdzenie dziecka jest inne dziecko, osoba odpowiedzialna za prowadzenie interwencji przeprowadza rozmowę z dzieckiem krzywdzonym i jego rodzicami, a także oddzielnie z dzieckiem podejrzewanym o krzywdzenie oraz jego rodzicami.
2. Osoba odpowiedzialna za prowadzenie interwencji rozmawia również z innymi osobami mającymi wiedzę o zdarzeniu. Rozmowy mają na celu ustalenie przebiegu zdarzenia, a także jego wpływu na zdrowie fizyczne i psychiczne dziecka krzywdzonego.
3. Jeśli na skutek rozmów dojdzie do potwierdzenia faktu stosowania przemocy rówieśniczej, wspólnie z rodzicami dziecka krzywdzącego zostaje opracowany plan naprawczy, którego celem jest zmiana niepożądanych zachowań.
4. Jeśli w trakcie prowadzonych rozmów okaże się, że dziecko podejrzewane o krzywdzenie innego dziecka samo jest krzywdzone (np. przez rodziców, innych dorosłych bądź inne dzieci), należy wszcząć procedurę interwencji i wsparcia również wobec niego.
5. Gdy dziecko krzywdzące nie jest podopiecznym tej samej placówki, należy porozmawiać z dzieckiem doświadczającym przemocy, innymi osobami mogącymi mieć wiedzę o zdarzeniu, a także z rodzicami dziecka krzywdzonego celem ustalenia przebiegu zdarzenia, a także wpływu zdarzenia na zdrowie fizyczne i psychiczne dziecka.
6. Osoba odpowiedzialna za prowadzenie interwencji przekazuje informacje o potrzebie/możliwości skorzystania ze specjalistycznego wsparcia oraz o sposobach reakcji placówki na zdarzenie (np. poinformowanie sądu rodzinnego oraz placówki, do której uczęszcza krzywdzące dziecko).
7. Jeśli istnieje prawdopodobieństwo, że rodzice nie będą wspierać krzywdzonego dziecka, osoba odpowiedzialna za prowadzenie interwencji sporządza wniosek o wgląd w sytuację rodziny, który kieruje do właściwego sądu rodzinnego.

8. Jeżeli podejrzanym o krzywdzenie jest osoba w wieku do 17 lat, a jego zachowanie stanowi czyn zabroniony, należy ponadto poinformować właściwy miejscowo sąd rodzinny lub policję (wydział ds. nieletnich) poprzez złożenie pisemnego zawiadomienia.
9. Jeżeli podejrzanym o krzywdzenie jest osoba powyżej 17 lat, a jego zachowanie stanowi czyn zabroniony, wówczas należy poinformować właściwą miejscowo jednostkę policji lub prokuratury poprzez złożenie pisemnego zawiadomienia.

§ 19

Plan wsparcia

1. W celu zapewnienia pomocy dziecku krzywdzonemu opracowuje się indywidualny plan wsparcia.
 - 1) Należy w nim zawrzeć m.in. sposoby odizolowania go od osób podejrzewanych o krzywdzenie oraz propozycję pomocy, jaka jest możliwa do uzyskania na terenie placówki.
 - 2) Rodzicom dziecka przekazuje się również listę miejsc, w których można uzyskać specjalistyczne wsparcie poza placówką.
2. Plan wsparcia jest opracowywany wraz z pedagogiem, psychologiem, wychowawcą oraz rodzicami (w przypadku przemocy domowej z rodzicem niekrzywdzącym). Omawia się go także z dzieckiem i w miarę możliwości uwzględnia jego zdanie.
3. Przy udzielaniu wsparcia dziecku krzywdzonemu należy przede wszystkim zwrócić uwagę na:
 - 1) zmniejszanie lęku, budowanie poczucia bezpieczeństwa i zaufania dziecka poprzez objęcie go stałą opieką, okazanie troski i wzmacnianie dobrych relacji z dorosłymi;
 - 2) stworzenie przestrzeni do słuchania dziecka;
 - 3) odciążanie z poczucia winy, jeśli ono występuje (może to mieć miejsce np. w przypadkach wykorzystywania seksualnego);
 - 4) pozwolenie na odreagowanie trudnych emocji;
 - 5) udzielanie wsparcia w nauce, jeśli jest to potrzebne;
 - 6) wspieranie dziecka w budowaniu relacji z rówieśnikami;
 - 7) podnoszenie poczucia własnej wartości poprzez szukanie, wzmacnianie i rozwijanie mocnych stron dziecka;
 - 8) koordynowanie wszystkich działań ze specjalistami spoza szkoły, którzy obejmują opieką dziecko.
4. Placówka oferuje również wsparcie rodzicom krzywdzonego dziecka. Obejmuje ono przede wszystkim:
 - 1) informowanie o sytuacji dziecka i doznanej krzywdzie;
 - 2) przedstawienie planu wsparcia, które dziecko może uzyskać w szkole;
 - 3) wskazanie miejsca uzyskania profesjonalnej pomocy dla dziecka poza placówką;
 - 4) zaproponowanie samemu rodzicom wsparcia ze strony psychologa szkolnego bądź wskazanie miejsca profesjonalnej pomocy poza szkołą.
5. W trakcie interwencji oraz podczas przygotowywania planu wsparcia bierze się pod uwagę również sytuację osób, które mogły być świadkami krzywdzenia, szczególnie innych uczniów.
6. Jeżeli jest taka potrzeba – np. w sytuacji przemocy seksualnej wobec dziecka, o której informację mają jego koledzy i koleżanki, ich rodzice i/lub pracownicy placówki – opracowuje się również plan wsparcia dla poszczególnych grup.

7. Pomoc udzielana świadkom okazywana jest z delikatnością i w sposób wyważony. Nie może w żaden sposób naruszać dobra skrzywdzonego dziecka. W przypadku, gdy wiedza na temat krzywdy jest znana w środowisku placówki, rozważa się podjęcie następujących działań:
 - 1) umożliwienie indywidualnych spotkań z psychologiem i pedagogiem szkolnym;
 - 2) przeprowadzenie cyklu spotkań z dziećmi w klasach na temat danej formy przemocy (np. wykorzystywania seksualnego), poinformowanie o działaniach podejmowanych przez placówkę, wskazanie możliwości uzyskania przez nich bliższej pomocy, jeśli by takiej poszukiwali;
 - 3) wskazanie instytucji zewnętrznych oraz numerów telefonów zaufania, gdzie można uzyskać wsparcie;
 - 4) przeprowadzenie spotkania z rodzicami, poinformowanie o stanie wiedzy na temat zdarzenia, sytuacji prawnej i podejmowanych przez placówkę działaniach;
 - 5) budowanie poczucia wspólnoty poprzez zapewnienie wsparcia oraz gotowość do spotkania i rozmowy z każdą osobą ze społeczności placówki, która by tego potrzebowała;
 - 6) w miarę możliwości przedstawienie rezultatów działań podjętych w celu wyjaśnienia sprawy.
8. W przypadku przemocy rówieśniczej zespół podejmuje działania również wobec dziecka krzywdzącego. Mają one na celu ochronę dziecka doświadczającego przemocy oraz zapobieganie takim zachowaniom w przyszłości.
9. Jednocześnie szuka się sposobów pomocy dziecku, jeśli okaże się, że przemoc przez niego stosowana jest wynikiem doświadczanej krzywdy bądź innych problemów, z którymi może się mierzyć.
10. Podejmuje się w tych działaniach współpracę z rodzicami dziecka stosującego przemoc i wymaga się od nich podjęcia odpowiednich kroków w reakcji na krzywdzące zachowanie ich dziecka.
11. Jeśli rodzice nie podejmują takich działań, placówka – zależnie od okoliczności – może skierować do sądu wnioski o wgląd w sytuację rodzinną.
12. W kontakcie z dzieckiem krzywdzącym i jego rodzicami zwraca się uwagę przede wszystkim na:
 - 1) zebranie informacji i dokładną ocenę zachowania dziecka;
 - 2) jednoznaczne określenie zachowania dziecka jako krzywdy wyrządzonej innej osobie;
 - 3) przedstawienie działań wychowawczych, jakie będą podjęte wobec dziecka oraz nałożonych środków dyscyplinujących zgodnych ze statutem placówki;
 - 4) wyznaczenie – najlepiej po wspólnej refleksji z dzieckiem – działań naprawczych, które powinien on podjąć;
 - 5) zbadanie czynników mogących mieć wpływ na wystąpienie przemocy (np. doświadczanie przemocy, zaburzenia nastroju, sytuacja rodzinna) oraz wskazanie rodzicom dziecka możliwości uzyskania specjalistycznego wsparcia w zespole lub poza nim.

ROZDZIAŁ VIII

Zasady bezpiecznego korzystania z Internetu i mediów elektronicznych

§ 20

1. W placówce wyznaczona jest osoba odpowiedzialna za bezpieczeństwo w Internecie, której zadaniem jest troska o infrastrukturę informatyczną, a także inicjowanie i koordynowanie innych działań wymienionych poniżej, które mają przyczynić się do zwiększenia bezpieczeństwa online.

2. Zespół edukuje dzieci w zakresie bezpiecznego i właściwego korzystania z Internetu, prezentując pozytywne możliwości i odpowiednie sposoby spożytkowania jego zasobów.
3. Jednocześnie placówka podejmuje działania chroniące przed dostępem do szkodliwych treści w Internecie i reaguje – w sposób dostosowany do każdej sytuacji – na wszystkie sygnały kontaktu dziecka z materiałami lub zachowaniami w przestrzeni wirtualnej, które mogłyby stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju. Są to między innymi: cyberprzemoc, treści przedstawiające i promujące zachowania szkodliwe, krzywdzące kontakty online (np. grooming, czyli uwodzenie w Internecie), pornografia, materiały przedstawiające seksualne wykorzystywanie dziecka, treści naruszające intymność i prywatność innej osoby, seksting.
4. Temat bezpieczeństwa w Internecie podejmowany jest z dziećmi przede wszystkim w czasie lekcji informatyki, lekcji wychowawczych oraz w trakcie organizowanych w tym celu warsztatów. Placówka informuje rodziców o podejmowanych w tym względzie działaniach i stwarza im możliwość uczestnictwa w szkoleniach dotyczących bezpieczeństwa online.
5. Sieć internetowa udostępniana w placówce jest monitorowana i odpowiednio chroniona przed dostępem do szkodliwych treści przy użyciu oprogramowania zabezpieczającego. Dzieci mają do niej dostęp wyłącznie w pracowni komputerowej w czasie lekcji informatyki pod nadzorem nauczyciela.
6. Komputery w pracowni informatycznej są odpowiednio zabezpieczone przed dostępem do szkodliwych treści. Uczniowie pracują na kontach bez funkcji administratora (brak możliwości samodzielnej instalacji oprogramowania).
7. Komputery są regularnie sprawdzane przez nauczyciela informatyki, czy nie ma na nich zainstalowanych, ściągniętych bądź przekopiowanych nieodpowiednich programów lub szkodliwych treści.
8. Dzieci nie mają dostępu do komputerów używanych przez nauczycieli znajdujących się w salach lekcyjnych. Komputery są chronione hasłem.
9. W placówce zgodnie z zapisami Statutu placówki jest zakaz korzystania z telefonów komórkowych. Wyjątek stanowi ich wykorzystanie na zajęciach w celach edukacyjnych. Dzieci mogą wówczas korzystać z telefonów w czasie lekcji, za wyraźną zgodą i/lub na polecenie nauczyciela i pod jego nadzorem.

§ 21

Reagowanie w przypadku wykrycia krzywdzenia dziecka`1 w cyberprzestrzeni bądź kontaktu ze szkodliwymi treściami w Internecie

1. Placówka reaguje na każdą sytuację krzywdzenia dziecka w cyberprzestrzeni bądź jego kontakt ze szkodliwymi treściami w Internecie.
2. Podejmowane są działania adekwatne do każdej sytuacji. Stosuje się przy tym obowiązujące przepisy prawa, m.in. w zakresie ochrony wizerunku, ochrony przed wykorzystaniem seksualnym i cyberprzemocą.
3. W przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa ściganego z urzędu sprawa jest zgłaszana na policję lub do prokuratury.
4. Interwencja w placówce prowadzona jest zgodnie z zasadami wskazanymi w rozdziale VII.
5. Działania koordynuje osoba odpowiedzialna za prowadzenie interwencji. Zależnie od sytuacji może być włączona również osoba odpowiedzialna za bezpieczeństwo w Internecie.
6. Musi ona uczestniczyć w działaniach prowadzonych w przypadku, gdy do kontaktu ze szkodliwymi treściami doszło w sieci udostępnianej w placówce. W takich sytuacjach przeprowadza się dokładną analizę przyczyn i czynników ryzyka, a także podejmuje odpowiednie kroki, aby nie dopuścić do takich zdarzeń w przyszłości.

7. Z każdej sytuacji krzywdzenia dziecka w cyberprzestrzeni bądź kontaktu ze szkodliwymi treściami sporządza się notatkę i zabezpiecza materiały dokumentujące sytuację.
8. Przechowuje się je w taki sposób, aby chronić prawo do prywatności osoby skrzywdzonej i innych osób biorących udział w zdarzeniu. Nie powinno się przysyłać materiałów wrażliwych bądź naruszających intymność osób drogą mailową, lecz zapisać na zabezpieczonym nośniku danych przechowywanym w bezpiecznym miejscu.
9. Dowody wskazujące na naruszenie prawa przekazuje się niezwłocznie policji.
10. Placówka jak najszybciej powiadamia rodziców dziecka skrzywdzonego bądź mającego kontakt z treściami szkodliwymi. Zapewnia się odpowiednie wsparcie zgodnie z zasadami określonymi w rozdziale VII.
11. W przypadku, gdy sprawcą jest dziecko, osoba odpowiedzialna za prowadzenie interwencji powiadamia jego rodziców oraz inicjuje odpowiednie działania wychowawcze i dyscyplinujące.
12. Każde zdarzenie analizuje się pod kątem potrzeby podjęcia odpowiednich działań edukacyjnych i profilaktycznych z dziećmi i rodzicami, aby coraz bardziej uwrażliwiać ich na temat bezpiecznego korzystania z Internetu i mediów elektronicznych.
13. W razie potrzeby informuje się rodziców dziecka o możliwości usunięcia nielegalnych, kompromitujących lub krzywdzących materiałów z Internetu. W tym celu można uzyskać pomoc na stronach internetowych: dyzurnet.pl lub stopncii.org. Przypomina się również o istniejącym w uzasadnionych przypadkach prawie do bycia zapomnianym wynikającym z unijnego rozporządzenia o ochronie danych osobowych.

ROZDZIAŁ IX

Zasady ochrony danych osobowych i wizerunku uczniów

§ 22

1. W placówce zapewnione są standardy ochrony danych osobowych dzieci i młodzieży zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Uznając prawo dziecka do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zagwarantowana jest także ochrona jego wizerunku.
2. Utrwalanie, przetwarzanie, używanie, publikowanie wizerunku dziecka znajdującego się na zdjęciu, rysunku, nagraniu bądź na jakimkolwiek nośniku jest dokonywane rozważnie i ostrożnie.
3. Działania tego rodzaju są dopuszczalne w celu celebrowania sukcesów dziecka, dokumentowania działań lub funkcjonowania placówki, przy zachowaniu bezpieczeństwa dzieci.
4. Uzyskiwana jest pisemna zgoda rodziców na wykorzystanie wizerunku ich dziecka, a także zgoda ucznia, który ukończył 16. rok życia. Dzieci oraz ich rodzice zostają poinformowani o celu i sposobie wykorzystania zdjęć/nagrań, o sposobach ich przechowywania i ryzyku wiążącym się z publikacją wizerunku.

§ 23

Zasady dotyczące ochrony danych osobowych dziecka.

1. Dane osobowe dziecka podlegają ochronie na zasadach określonych w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 w sprawie RODO.
2. Dane osobowe dziecka są udostępniane wyłącznie osobom i podmiotom uprawnionym.
3. Pracownik placówki:

- 1) ma obowiązek zachowania w tajemnicy danych osobowych, które przetwarza oraz zachowania w tajemnicy sposobów zabezpieczenia danych osobowych przed nieuprawnionym dostępem;
 - 2) jest upoważniony do przetwarzania danych osobowych dziecka i ich udostępniania w ramach działania Zespołu Interdyscyplinarnego;
 - 3) może wykorzystać informacje o dziecku w celach szkoleniowych lub edukacyjnych wyłącznie z zachowaniem anonimowości dziecka oraz w sposób uniemożliwiający jego identyfikację;
 - 4) nie udostępnia przedstawicielom mediów informacji o dziecku ani jego rodzicach;
 - 5) w wyjątkowych i uzasadnionych sytuacjach, za zgodą dyrektora, może skontaktować się z rodzicem dziecka i zapytać go o zgodę na podanie jego danych kontaktowych przedstawicielom mediów; w przypadku wyrażenia zgody pracownik instytucji podaje przedstawicielowi mediów dane kontaktowe do rodzica dziecka;
4. W celu realizacji materiału medialnego można udostępnić mediom wybrane pomieszczenia placówki. Decyzję w sprawie udostępnienia pomieszczenia podejmuje dyrektor. Podejmując taką decyzję, dyrektor oddelegowuje odpowiednie osoby do przygotowania wybranego pomieszczenia w celu realizacji materiału medialnego w taki sposób, by uniemożliwić filmowania osób przebywających na terenie placówki.

§ 24

Zasady utrwalania wizerunku dziecka (zdjęcia, filmy)

1. W czasie utrwalania zdjęć i filmów zastosowana jest szczególna uważność i szacunek dla dzieci będących pod opieką placówki. Przyjęte są zasady, które zapewniają bezpieczne rejestrowanie ich wizerunku:
 - 1) zarejestrowane obrazy powinny się koncentrować na czynnościach wykonywanych przez dzieci i w miarę możliwości przedstawiać grupy dzieci a nie pojedyncze osoby;
 - 2) sytuacja utrwalana na zdjęciu/naganiu nie może być dla dziecka poniżająca, ośmieszająca ani ukazywać go w negatywnym kontekście, nie powinna też naruszać jego intymności;
 - 3) w sytuacji, gdy do placówki zaproszona jest osoba/firma rejestrująca wydarzenie w placówce, należy o tym powiadomić rodziców i dzieci, a także upewnić się, że rodzice udzielili pisemnej zgody na rejestrowanie wizerunku ich dzieci;
 - 4) należy upewnić się, że fotograf lub osoba nagrywająca film nie ma dostępu do dzieci bez nadzoru personelu placówki i będzie respektować wytyczne przyjęte w niej;
 - 5) wszelkie podejrzenia i problemy dotyczące nieodpowiedniego utrwalania wizerunków dzieci należy zgłaszać inspektorowi danych osobowych oraz pedagogowi.

§ 25

Zasady publikowania wizerunków dzieci

1. W placówce wizerunki dzieci, w każdej sytuacji, są publikowane w sposób odpowiedzialny i z zastosowaniem przyjętych zasad:
 - 1) na publikację wymagana jest zgoda rodziców dzieci. Rodzice są informowani o tym, gdzie i w jaki sposób zamierza się wykorzystać ten wizerunek. Taką zgodę rodzice podpisują na początku roku szkolnego i w każdej chwili mogą ją zmienić lub wycofać;
 - 2) dziecko, które ukończyło 16 lat, pyta się o zgodę na wykorzystanie jego wizerunku. Respektuje się również zdanie młodszych dzieci, jeśli przy robieniu zdjęć lub nagrywaniu filmów nie chcą w danej sytuacji znaleźć się na utrwalanym materiale;

- 3) nie ujawnia się szczegółów dotyczących miejsca zamieszkania czy danych wrażliwych dziecka;
 - 4) personel nie publikuje wizerunku dziecka utrwalonego w jakiegokolwiek formie (fotografia, nagranie audio-wideo) na prywatnych kontach. Nie dotyczy to udostępniania zdjęć lub innych materiałów już opublikowanych przez placówkę zgodnie z obowiązującymi zasadami;
 - 5) jeśli rodzice dziecka nie wyrazili zgody na utrwalenie i/lub publikację jego wizerunku, ich decyzja jest respektowana;
 - 6) jeżeli wizerunek dziecka stanowi jedynie szczegół całości, takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza, zgoda rodziców na utrwalanie i publikowanie wizerunku dziecka nie jest wymagana.
2. W sytuacjach, w których rodzice lub widzowie szkolnych wydarzeń i uroczystości rejestrują wizerunki dzieci do prywatnego użytku, zostanie podana informacja na początku każdego z tych wydarzeń o tym, że:
- 1) wykorzystanie, przetwarzanie i publikowanie zdjęć/nagrań zawierających wizerunki dzieci i osób dorosłych wymaga udzielenia zgody przez te osoby, a w przypadku dzieci przez ich rodziców;
 - 2) przed publikacją zdjęcia/nagrania online zawsze warto sprawdzić ustawienia prywatności, aby upewnić się, kto będzie mógł uzyskać dostęp do wizerunku.
3. Jeśli przedstawiciele mediów lub dowolna inna osoba będą chcieli zarejestrować organizowane przez nas wydarzenie i opublikować zebrany materiał, muszą zgłosić taką prośbę wcześniej i uzyskać zgodę dyrektora placówki.
4. Personel dba o to, by przedstawiciele mediów nie utrwalali materiałów z udziałem dzieci (filmowanie, fotografowanie, nagrywanie głosu) na terenie placówki oraz podczas aktywności poza nią i nie publikowali ich bez pisemnej zgody rodzica i zgody samego dziecka po ukończeniu przez niego 16. roku życia. Przed wydarzeniem:
- 1) potwierdza się, że została udzielona pisemna zgoda rodziców na rejestrowanie wizerunku ich dzieci;
 - 2) uzyskuje się informację o imieniu i nazwisku osoby i/lub nazwie redakcji występującej o zgodę;
 - 3) ustala się, w jaki sposób i w jakim kontekście zostanie wykorzystany zebrany materiał.

§ 26

Zasady przechowywania zdjęć i nagrań

1. Materiały zawierające wizerunek dzieci przechowywane są w sposób zgodny z prawem i zapewniający ich ochronę:
 - 1) nośniki analogowe zawierające zdjęcia i nagrania należy przechowywać w miejscu bezpiecznym, a nośniki elektroniczne na urządzeniu zabezpieczonym hasłem. Dostęp do zabezpieczonych zdjęć i nagrań mogą mieć wyłącznie osoby do tego upoważnione przez dyrektora placówki;
 - 2) nie należy przechowywać materiałów elektronicznych zawierających wizerunki dzieci na nośnikach niezabezpieczonych oraz mobilnych, takich jak telefony komórkowe i urządzenia z pamięcią przenośną;
 - 3) zaleca się, by sprzętem, którego używa się do rejestracji wydarzeń mających miejsce w placówce, były urządzenia należące do niej.

ROZDZIAŁ X

Upowszechnianie wiedzy o standardach ochrony małoletnich i szkolenia w zakresie tworzenia bezpiecznego środowiska

§ 27

1. W zespole zostały wprowadzone standardy ochrony uczniów.
2. Dotyczą one dzieci, każdego pracownika pedagogicznego i niepedagogicznego, a także wszystkich podejmujących działalność z dziećmi z upoważnienia placówki.
3. Do ich tworzenia zostali zaproszeni także rodzice i dzieci.
4. Obowiązujące zasady powinny być znane wszystkim osobom związanym z placówką.
5. Prowadzone będą również regularne szkolenia z zakresu ochrony dzieci i młodzieży dla pracowników placówki, zwłaszcza nowo zatrudnianych, a także dla rodziców i samych dzieci.

§ 28

Sposób udostępnianie standardów ochrony małoletnich i ich publikacja

1. Obowiązujące w placówce standardy ochrony małoletnich są powszechnie dostępne, aby każdy pracownik, rodzic i dziecko wiedział, w jaki sposób dzieci są chronione przed przemocą oraz do kogo należy się zwracać o pomoc w przypadku doznania jakiegokolwiek krzywdy.
2. Standardy są dostępne w wersji pełnej, wydrukowanej w placówce w gabinecie psychologa/pedagoga. Wersja skrócona, przeznaczona dla dzieci, jest wywieszona w placówce na tablicy ogłoszeń znajdującej się na jej korytarzu. Standardy są zamieszczone również na stronie internetowej placówki.
3. Standardy ochrony małoletnich będą zaprezentowane rodzicom dzieci w czasie zebrań. Będą one również każdorazowo udostępniane rodzicom podczas rekrutacji do placówki.
4. Standardy będą omawiane z dziećmi.
5. Co najmniej raz na dwa lata standardy będą poddawane ocenie w celu ich dostosowania do aktualnych potrzeb oraz zgodności z obowiązującymi przepisami.
6. Osoba odpowiedzialna za przygotowanie personelu do stosowania standardów dba o to, aby powyższe postanowienia były realizowane.

§ 29

Szkolenia pracowników, praktykantów i wolontariuszy

1. Szkolenia całego personelu placówki mają prowadzić do zapewnienia bezpieczeństwa dzieci w zespole. Sposobem realizacji tego celu są następujące elementy:
 - 1) szkolenia dla wszystkich pracowników w zakresie obowiązujących zasad ochrony małoletnich przed krzywdzeniem, dostosowane do zakresu pełnionej przez nich funkcji w placówce, przynajmniej raz w roku;
 - 2) szkolenie dla nowo zatrudnianych pracowników dotyczące profilaktyki przemocy wobec dzieci i obowiązujących w placówce standardów ochrony dzieci;
 - 3) szkolenia dla osób odpowiedzialnych za wprowadzanie standardów ochrony dzieci i tworzenie bezpiecznego środowiska w placówce;
 - 4) szkolenia personelu z zakresu profilaktyki przemocy obejmujące m.in. poniższe tematy:
 - a) symptomy wskazujące na możliwość doznania krzywdy przez dziecko,
 - b) reakcje emocjonalne i zachowania osób, które doznały przemocy, oraz ich rodzin,
 - c) rozmowa z osobą pokrzywdzoną oraz jej rodzicami,

- d) strategie używane przez sprawców do krzywdzenia dzieci i młodzieży, w szczególności zachowania sprawców wykorzystania seksualnego,
- e) obowiązujące normy prawne oraz procedury związane z ochroną dzieci;
- 5) inne szkolenia i kursy prowadzące do zapewnienia bezpiecznego środowiska w placówce, które mogą obejmować między innymi następujące tematy:
 - a) przeciwdziałanie przemocy, w tym umiejętność rozwiązywania sytuacji konfliktowych,
 - b) zjawisko cyberprzemocy i zasady bezpiecznego korzystania z Internetu,
 - c) poszerzanie umiejętności w zakresie rozpoznawania czynników ryzyka i symptomów krzywdzenia dzieci,
 - d) rozwijanie kompetencji emocjonalnych i społecznych,
 - e) komunikacja interpersonalna,
 - f) wyznaczanie czytelnych granic w relacjach z dziećmi i młodzieżą;
 - g) rozwój psychoseksualny i emocjonalny dzieci i młodzieży;
- 6) udostępnianie w placówce dokumentów dotyczących ochrony dzieci, w tym aktów prawnych oraz literatury poszerzającej wiedzę na temat bezpieczeństwa dzieci i młodzieży;
- 7) kierowanie pracowników na szkolenia zewnętrzne, które pomagają poszerzać kompetencje z zakresu poprawy bezpieczeństwa w placówce i przeciwdziałania przemocy.

§ 30

Włączenie dzieci w tworzenie bezpiecznej placówki

1. Tworzenie bezpiecznej placówki zakłada także włączanie w ten proces dzieci. To angażowanie musi być dostosowane do wieku i etapu rozwoju psychicznego dzieci. Dlatego placówka przekazuje dzieciom informacje na temat ochrony osobistych granic i szukania pomocy w przypadku zaistnienia niepokojących sytuacji. Realizując ten cel, należy:
 - 1) włączać dzieci (w sposób szczególny przedstawiciele samorządu uczniowskiego) w ustalanie zasad i reguł obowiązujących w placówce oraz angażowanie ich w tworzenie programów profilaktycznych;
 - 2) zapoznawać dzieci podczas zajęć z wychowawcą ze standardami ochrony obowiązującymi w placówce, a w szczególności z:
 - a) kodeksami zachowań, czyli zasadami bezpiecznych relacji pomiędzy dziećmi oraz pomiędzy personelem a dziećmi,
 - b) zadaniami osób zaufania oraz innych osób mających w placówce szczególną odpowiedzialność w zakresie ochrony małoletnich przed krzywdzeniem, interwencji i tworzenia bezpiecznego środowiska,
 - c) sposobami uzyskania porady lub pomocy w przypadku zaistnienia przemocy,
 - d) telefonami zaufania dla dzieci i młodzieży oraz zewnętrznymi instytucjami, do których można się zgłaszać z prośbą o poradę i pomoc;
 - 3) podnosić świadomości dzieci w zakresie zapobiegania różnym formom przemocy poprzez:
 - a) wprowadzanie programów profilaktycznych uczących rozpoznawania zagrożenia ewentualnego doznania przemocy i właściwego reagowania w przypadku jego doświadczania,
 - b) podejmowanie tematów z zakresu profilaktyki przemocy, na przykład podczas zajęć z wychowawcą,

- c) wychowywanie dzieci do odpowiedzialności za siebie i innych oraz uczenie właściwego sposobu reagowania w przypadku bycia świadkiem jakiegokolwiek rodzaju przemocy,
 - d) promowanie zasad bezpiecznych relacji z rówieśnikami, pożądanych postaw w kontaktach pomiędzy dziećmi, umiejętności rozwiązywania sytuacji konfliktowych (opartych m.in. na mediacjach rówieśniczych),
 - e) przedstawianie zasad bezpiecznego korzystania z Internetu, w tym z mediów społecznościowych oraz wskazywanie potencjalnych zagrożeń i przestępstw,
 - f) prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym z zakresu przeciwdziałania przemocy,
 - g) przeprowadzenie przez psychologa bądź pedagoga w ramach godzin wychowawczych bądź zajęć warsztatowych treningu asertywności i komunikacji interpersonalnej,
 - h) rozpowszechnianie wśród dzieci wiedzy z obszaru ochrony dzieci i młodzieży przed krzywdzeniem (np. w formie ulotek informacyjnych, plakatów).
2. Przynajmniej raz w roku szkolnym zostaną przeprowadzone działania edukacyjne dla dzieci, np. w formie warsztatów, w zakresie wybranego aspektu związanego z tematem tworzenia bezpiecznego środowiska oraz ochrony dzieci i młodzieży przed przemocą.

§ 31

Włączenie rodziców w tworzenie bezpiecznej placówki

1. Współpraca z rodzicami jest istotną płaszczyzną w dążeniu do ochrony dzieci. To dzięki wsparciu i zaangażowaniu dorosłych można tworzyć bezpieczne środowisko. Zaangażowanie rodziców może realizować się poprzez następujące działania:
 - 1) włączanie Rady Rodziców w tworzenie standardów ochrony małoletnich w placówce;
 - 2) zapoznavanie rodziców z systemem prewencji poprzez:
 - a) informowanie o obowiązujących zasadach i działaniach zmierzających do ochrony dzieci i młodzieży,
 - b) informowanie o procedurach stosowanych przy podejrzeniu doznania krzywdy przez dziecko, czy do zdarzenia doszło w placówce, czy poza nią,
 - c) wskazanie osób zaufania oraz innych osób mających w zespole szczególną odpowiedzialność w zakresie ochrony małoletnich przed krzywdzeniem, interwencji i tworzenia bezpiecznego środowiska,
 - 3) wskazanie instytucji ogólnopolskich i lokalnych specjalizujących się w profilaktyce przemocy wobec dzieci i młodzieży;
 - 4) informowanie o telefonach zaufania dla rodziców, dzieci i młodzieży;
 - 5) współpraca z rodzicami przy organizowaniu wycieczek szkolnych, wyjść, zajęć indywidualnych, treningów, rozgrywek sportowych oraz innych działań pozalekcyjnych;
 - 6) organizowanie działań edukacyjnych podnoszących świadomość rodziców w zakresie ochrony dzieci i młodzieży przed krzywdzeniem i wzmacniających ich kompetencje przydatne w tym zakresie. Takie zajęcia mogą dotyczyć następujących kwestii:
 - a) sposobów unikania zagrożeń oraz reagowania na nie,
 - b) bezpiecznego korzystania z Internetu i platform cyfrowych, w tym mediów społecznościowych,
 - c) prawa do ochrony wizerunku,
 - d) roli rodziców w ochronie dzieci i młodzieży przed przemocą,
 - e) symptomów doświadczanej przemocy oraz sposobów pomocy osobom skrzywdzonym,

- f) obowiązujących regulacji prawnych dotyczących ochrony dzieci i młodzieży przed przemocą,
 - g) komunikacji interpersonalnej, a w szczególności sposobów nawiązania kontaktu z dzieckiem na poszczególnych etapach jego rozwoju i podjęcia rozmowy na tematy związane z seksualnością, ochroną własnych granic i zagrożeniami, z którymi może się spotkać.
2. Przynajmniej raz w roku szkolnym zostaną przeprowadzone działania edukacyjne dla rodziców, np. w formie warsztatów lub prelekcji, w zakresie wybranego aspektu związanego z tematem tworzenia bezpiecznego środowiska oraz ochrony dzieci i młodzieży przed przemocą.

ROZDZIAŁ XI

Zasady przeglądu i aktualizacji standardów

§ 32

1. Osoba odpowiedzialna za standardy ochrony małoletnich dokonuje raz na dwa lata ewaluacji standardów.
2. Po przeprowadzeniu ankiety skierowanej do przedstawicieli pracowników, rodziców i dzieci ocenia poziom ich znajomości, przestrzegania w społeczności szkolnej oraz dostosowania do aktualnych potrzeb.
3. Weryfikuje również ich zgodność z obowiązującymi przepisami prawa.
4. Osoba odpowiedzialna za standardy ochrony małoletnich w formie pisemnej przekazuje dyrektorowi wnioski z oceny standardów i projekt ich aktualizacji. Zmiany mogą być zaproponowane również przez pracowników, dzieci i rodziców.
5. Dyrektor placówki zasięga opinii rady pedagogicznej w sprawie wprowadzenia zmian w standardach ochrony małoletnich i podejmuje decyzję odnośnie do ich zatwierdzenia.
6. Zmiany zostają wprowadzone zarządzeniem dyrektora placówki i zakomunikowane społeczności zespołu.
7. Nowa wersja standardów zostaje wywieszona w placówce i opublikowana na stronie internetowej.

ROZDZIAŁ XII

Postanowienia końcowe

§ 33

1. Standardy ochrony małoletnich zostały skonsultowane z pracownikami, przedstawicielami dzieci i rodziców. Po zaopiniowaniu przez radę pedagogiczną zostały zatwierdzone zarządzeniem dyrektora w dniu 9 lutego 2024r. i obowiązują od dnia 15 lutego 2024r.
2. Standardy są wywieszane w placówce w wersji pełnej i skróconej przeznaczonej dla dzieci oraz opublikowane na stronie internetowej szkoły.

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

Załącznik 1	Ważne kontakty i instytucje świadczące pomoc.....	36
Załącznik 2	Oświadczenie składane przed nawiązaniem z osobą stosunku pracy lub przed dopuszczeniem osoby do innej działalności z małoletnimi.....	38
Załącznik 3	Oświadczenie o niekaralności za przestępstwa na szkodę małoletniego.....	40
Załącznik 4	Oświadczenie o zapoznaniu się ze standardami ochrony małoletnich.....	41
Załącznik 5	Czynniki i symptomy krzywdzenia małoletniego.....	42
Załącznik 6	Notatka służbowa z przyjęcia zgłoszenia przemocy wobec dziecka.....	46
Załącznik 7	Karta interwencji.....	48
Załącznik 8	Zasady rozmowy z osobą zgłaszającą krzywdzenie dziecka.....	50

ZAŁĄCZNIK 1

WAŻNE KONTAKTY I INSTYTUCJE ŚWIADCZĄCE POMOC

1. Kontakt do osób odpowiedzialnych w placówce

Osoba odpowiedzialna za standardy ochrony dzieci

Anna Cesarska

Osoba odpowiedzialna za Internet

Tomasz Nowak, Agnieszka Rożek

Osoba odpowiedzialna za przyjmowanie zgłoszeń

Anna Cesarska, Kinga Szczepańska

2. Dane teleadresowe instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo dzieci oraz mogących udzielić pomocy

Opieka zdrowotna

NAJBLIŻSZY SZPITALNY ODDZIAŁ RATUNKOWY DLA DZIECI (SOR)

Wielospecjalistyczny Szpital w Ostrowcu Św. ul. Szymanowskiego 11.

Policja

NAJBLIŻSZY KOMISARIAT POLICJI

Komenda Powiatowa Policji w Ostrowcu Św., ul. Aleja 3 Maja 9

Sąd rejonowy – wydział rodzinny i nieletnich

WŁAŚCIWY SĄD REJONOWY

Pomoc społeczna

OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ

Miejski Ośrodek pomocy społecznej w Ostrowcu Św., ul. Świętokrzyska 22.

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Ostrowcu Św., ul. Świętokrzyska 22.

<https://www.niebieskalinia.pl>

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna

PORADNIA PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA

Publiczna Poradnia Psychologiczno-pedagogiczna w Ostrowcu Św., ul. Żeromskiego

3. Dane teleadresowe innych instytucji wspierających dzieci i młodzież

Rzecznik Praw Dziecka

RZECZNIK PRAW DZIECKA

ul. Chocimska 6, 00-791 Warszawa

Telefon kontaktowy: 22 583 66 00

e-mail: rpd@brpd.gov.pl

Centrum Ochrony Dziecka, Uniwersytet Ignatianum w Krakowie

CENTRUM OCHRONY DZIECKA

ul. Kopernika 26

31-501 Kraków

e-mail: cod@ignatianum.edu.pl

telefon kontaktowy: 785 032 106 lub telefon do biura COD: 785 042 123

Fundacja Świętego Józefa Konferencji Episkopatu Polski

BIURO FUNDACJI ŚWIĘTEGO JÓZEFA KEP

Skwer Kardynała Stefana Wyszyńskiego 6; 01-015 Warszawa

Telefon kontaktowy: 504 795 357 (pn.-pt. w godz. 8.30-16.30)

e-mail: kontakt@fsj.org.pl lub dział prewencji/szkoleń: prewencja@fsj.org.pl

Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę

FUNDACJA DAJEMY DZIECIOM SIŁĘ

ul. Mazowiecka 12/25; 00-048 Warszawa

telefon kontaktowy: 22 616 02 68

e-mail: biuro@fdds.pl

5. Telefony zaufania

Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży – Rzecznik Praw Dziecka: **800 12 12 12**

Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży – Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę: **116 111**

Telefon dla rodziców i nauczycieli w sprawie bezpieczeństwa dzieci – Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę: **800 100 100**

ZAŁĄCZNIK 2

OŚWIADCZENIE

w trybie art. 21 Ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym
(t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1304 z późn. zm.)

Ja, niżej podpisany/a, oświadczam, że:

1. Posiadam obywatelstwo innego państwa niż Rzeczypospolita Polska: tak/nie*.
2. Jeśli odpowiedź brzmi „tak” to proszę wpisać państwo
3. W ciągu ostatnich 20 lat zamieszkiwałem/nie zamieszkiwałem w innych państwach*.
4. Proszę wpisać państwo/państwa:
.....
5. Do oświadczenia załączam informację z rejestru karnego tego/tych państw uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi: tak/nie*
6. Do oświadczenia załączam informację z rejestru karnego tego/tych państw, gdyż państwo to nie przewiduje wydawania informacji do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi : tak/nie*.
7. Oświadczam, że prawo państwa
nie przewiduje sporządzenia informacji z rejestru karnego: tak/nie*.
8. Oświadczam, że w państwie nie prowadzi się rejestru karnego: tak/nie*.
9. Oświadczam, że nie byłem prawomocnie skazany w państwie za czyny zabronione odpowiadające przestępstwom określonym w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz nie wydano wobec mnie innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuściłem się takich czynów zabronionych, oraz nie ma obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi.

10. Oświadczam, że jestem świadomy, że składając ww. oświadczenia podlegam odpowiedzialności karnej w trybie art. 233 Kodeksu Karnego, to jest odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia**.

.....
miejsowość, data

.....
imię i nazwisko (czytelny podpis)

*niepotrzebne skreślić

**art. 233 KK [Fałszywe zeznania]

§ 1. Kto, składając zeznanie mające służyć za dowód w postępowaniu sądowym lub w innym postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy, zeznaje nieprawdę lub zataja prawdę, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 1a. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 zeznaje nieprawdę lub zataja prawdę z obawy przed odpowiedzialnością karną grożącą jemu samemu lub jego najbliższemu, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Warunkiem odpowiedzialności jest, aby przyjmujący zeznanie, działając w zakresie swoich uprawnień, uprzedził zeznającego o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznanie lub odebrał od niego przyrzeczenie.

§ 3. Nie podlega karze za czyn określony w § 1a, kto składa fałszywe zeznanie, nie wiedząc o prawie odmowy zeznania lub odpowiedzi na pytania.

§ 4. Kto, jako biegły, rzeczoznawca lub tłumacz, przedstawia fałszywą opinię, ekspertyzę lub tłumaczenie mające służyć za dowód w postępowaniu określonym w § 1, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 4a. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 4 działa nieumyślnie, narażając na istotną szkodę interes publiczny, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 5. Sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia, jeżeli:

- 1) fałszywe zeznanie, opinia, ekspertyza lub tłumaczenie dotyczy okoliczności niemogących mieć wpływu na rozstrzygnięcie sprawy,*
- 2) sprawca dobrowolnie sprostuje fałszywe zeznanie, opinię, ekspertyzę lub tłumaczenie, zanim nastąpi, chociażby nieprawomocne, rozstrzygnięcie sprawy.*

§ 6. Przepisy § 1-3 oraz 5 stosuje się odpowiednio do osoby, która składa fałszywe oświadczenie, jeżeli przepis ustawy przewiduje możliwość odebrania oświadczenia pod rygorem odpowiedzialności karnej.

ZAŁĄCZNIK 3

**OŚWIADCZENIE O NIEKARALNOŚCI
ZA PRZESTĘPSTWA NA SZKODĘ MAŁOLETNIEGO**

Ja,

(imię i nazwisko)

legitymujący(-a) się dowodem osobistym/paszportem o nr
oświadczam, że nie byłem(-am) skazany(-a) za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej
i obyczajności oraz przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę małoletniego i nie toczy się
przeciwko mnie żadne postępowanie karne ani dyscyplinarne w tym zakresie.

.....

miejsowość, data

.....

imię i nazwisko (czytelny podpis)

ZAŁĄCZNIK 4

**OŚWIADCZENIE O ZAPOZNANIU SIĘ
ZE STANDARDAMI OCHRONY UCZNIÓW**

Ja,

(imię i nazwisko)

legitymujący(-a) się dowodem osobistym/paszportem o nr
oświadczam, że zapoznałem się ze Standardami ochrony uczniów w Katolickim Zespole
Edukacyjnym w Ostrowcu Świętokrzyskim i zobowiązuję się do ich przestrzegania.

.....

miejsowość, data

.....

imię i nazwisko (czytelny podpis)

ZAŁĄCZNIK 5

Czynniki i symptomy krzywdzenia małego

1. *Czynniki ryzyka krzywdzenia małego:* Nie ma jednej cechy charakteryzującej sytuację, w której może dojść do przemocy. Wnioski badań pozwalają jednak wyróżnić czynniki często współwystępujące z krzywdzeniem dziecka lub je poprzedzające. Czynniki te zwane są czynnikami ryzyka krzywdzenia dziecka, ponieważ zwiększają one prawdopodobieństwo, że w danej sytuacji może dojść do przemocy lub nieintencjonalnych zachowań dorosłych, które zakłócają rozwój dziecka. Do czynników ryzyka krzywdzenia dziecka zaliczamy:
 - 1) Czynniki związane ze środowiskiem szkolnym:
 - a) wykluczenie z grupy rówieśniczej,
 - b) stres,
 - c) duża różnica wiekowa,
 - d) mała przestrzeń,
 - e) niedogodna infrastruktura szkolna,
 - f) brak stałego dostępu do pomocy psychologicznej,
 - g) liczne klasy,
 - h) niemożność sprawowania należytej kontroli w szatniach przy salach gimnastycznych,
 - i) dyrektywny styl prowadzenia lekcji przez nauczycieli.
 - 2) Czynniki związane ze środowiskiem społecznym:
 - a) izolacja społeczna,
 - b) ubóstwo,
 - c) przemoc i patologia w najbliższym otoczeniu rodziny.
 - 3) Czynniki związane z dzieckiem:
 - a) krótkie przerwy pomiędzy kolejnymi porodami,
 - b) długotrwały płacz, nadmierne pobudzenie dziecka,
 - c) wiek dziecka,
 - d) przewlekłe choroby, choroby psychiczne, niepełnosprawność.
 - 4) Czynniki rodzinne:
 - a) nieobecność rodziców,
 - b) samotne rodzicielstwo,
 - c) autorytarny styl rodzicielstwa,
 - d) doświadczenie przez rodzica przemocy w dzieciństwie,
 - e) uzależnienia,
 - f) obecność niespokrewnionych osób dorosłych w rodzinie,
 - g) kondycja psychiczna rodziców, wysoki poziom stresu, trudności emocjonalne,
 - h) konflikty, kryzysy,
 - i) rodzina zastępcza, rodzina adopcyjna.

Należy pamiętać, że wystąpienie czynników ryzyka nie zawsze świadczy o tym, że dziecko jest krzywdzone. Zdarza się, że nie dochodzi do krzywdzenia dziecka, choć występuje w niej wiele czynników ryzyka. Jednocześnie przemoc wobec dziecka może zaistnieć w rodzinach, w których nie zostały rozpoznane żadne czynniki ryzyka.

2. Symptomy krzywdzenia dziecka:

Symptomy krzywdzenia to wszelkie oznaki na ciele lub w zachowaniu, które mogą świadczyć o tym, że wobec dziecka jest stosowana przemoc. Wyróżniamy symptomy ze względu na możliwy rodzaj stosowanej przemocy:

- 1) Symptomy przemocy fizycznej:
 - a) widoczne obrażenia ciała, których pochodzenie trudno wyjaśnić, lub które występują w miejscach przykrytych ubraniem,
 - b) rany, otarcia, blizny, sińce, stłuczenia w miejscach nietypowych dla przypadkowych urazów,
 - c) liczne urazy jednocześnie na kilku miejscach na ciele,
 - d) ślady mające charakterystyczny kształt odcisku dłoni, palców, przedmiotów, szczypania, drapania, gryzienia, duszenia,
 - e) liczne charakterystyczne siniaki,
 - f) wielokrotne „przypadkowe” zatrucia, niewyjaśnione nieżyty żołądkowo-jelitowe,
 - g) odmrożenia, hipotermia,
 - h) słaby przyrost masy ciała, niedożywienie.

- 2) Symptomy i objawy związane z wykorzystywaniem seksualnym:
 - ciąża u dziecka poniżej 15 roku życia i 9 miesięcy lub ciąża u nastolatki powyżej 15 roku życia będąca wynikiem niedobrowolnej aktywności seksualnej,
 - informacja o chorobie wenerycznej,
 - trudności w skupieniu uwagi,
 - nagłe pogorszenie wyników w nauce,
 - unikanie zajęć wychowania fizycznego,
 - nagła zmiana zachowania,
 - problemy w relacjach rówieśniczych,
 - skrajna niechęć do przebywania z niektórymi osobami,
 - silne poczucie winy u ucznia wynikające z tego, iż czuje się on odpowiedzialny za zachowanie seksualne podejmowane wobec niego,
 - poczucie bycia złym, innym, gorszym,
 - poczucie nadmiernego wstydu,
 - dawanie do zrozumienia, że ma się jakąś straszną tajemnicę,
 - poczucie stygmatyzacji,
 - negatywny stosunek do własnego ciała, poczucie zbrudzenia i wstrętu wobec samego siebie,
 - prowokacyjne i uwodzicielskie zachowania seksualne dziecka w stosunku do osób z otoczenia,
 - nasiloną masturbacją dziecięcą, nieadekwatna do fazy rozwoju psychoseksualnego,
 - erotyczna twórczość dziecka,
 - dominacja elementów związanych z seksualnością w rysunkach i innych pracach plastycznych dziecka,
 - agresja seksualna wobec innych dzieci,
 - angażowanie rówieśników i młodszych dzieci w nietypową dla wieku dziecka aktywność seksualną,
 - nieadekwatny do poziomu rozwoju dziecka język dotyczący sfery seksualnej (dziwne lub nieadekwatne do wieku zainteresowanie seksem, np. dziecko jest nadmiernie rozbudzone, dużo mówi o seksie, używa zbyt dorosłego lub wulgarnego słownictwa, wykazuje znajomość szczegółów związanych z aktywnością seksualną),
 - podejmowanie wczesnej i nasilonej aktywności seksualnej,
 - samookaleczenia,
 - próby samobójcze,

- zaburzenia odżywiania (bulimia, anoreksja),
 - uzależnienia (np. nadużywanie alkoholu, narkotyków),
 - prostytutka dziecięca,
 - dolegliwości psychosomatyczne (ból brzucha, nudności, wymioty, zaburzenia miesiączkowania),
 - objawy nerwicowe (wtórne moczenie nocne, zanieczyszczanie się kałem, zaburzenia snu, koszmary senne).
- 3) Symptomy wynikające z zaniedbania dziecka:
- jest brudne, często nieprzyjemnie pachnie,
 - nie otrzymuje odpowiedniej opieki medycznej
 - jest ubrane niewłaściwie do pogody,
 - ma pogorszenie wyników w nauce, jest często nieobecne w szkole,
 - nie otrzymuje regularnych posiłków, jest głodne, kradnie jedzenie kolegom,
 - przebywa w otoczeniu nieprzystosowanym do jego etapu rozwojowego, co zagraża jego bezpieczeństwu,
 - pozostaje w domu bez opieki osoby dorosłej;
- 4) Zachowania dziecka mogące wskazywać na krzywdzenie:
- wyraźna zmiana w zachowaniu dziecka – wycofanie, zobojętnienie lub nadmierne pobudzenie, trudność w regulacji emocji, którą trudno wyjaśnić stanem zdrowia czy okolicznościami,
 - zachowanie nieadekwatne do wieku, zbyt infantylne lub nadmiernie dojrzałe,
 - wyraźnie inne zachowanie w obecności rodzica/opiekuna niż w obecności innych osób,
 - strach przed rodzicem/opiekunem,
 - długotrwały, silny, niemożliwy do ukojenia płacz,
 - opóźnienie w rozwoju fizycznym lub emocjonalnym,
 - strach przed określonymi osobami, sytuacjami, miejscami i nasilony niepokój,
 - problemy ze snem, koszmary, lęk przed zasypianiem,
 - zaburzenia jedzenia, odmowa jedzenia lub nadmierne objadanie się, wymioty,
 - niechęć do przebijania się w towarzystwie innych,
 - samookaleczanie się, nadużywanie substancji psychoaktywnych.
- 5) Zachowania rodzica/opiekuna mogące wskazywać na krzywdzenie dziecka:
- nie potrafi wyjaśnić mechanizmu urazu, podaje informacje nieadekwatne, niespójne lub sprzeczne,
 - zmienia wyjaśnienia co do okoliczności powstania urazu,
 - zgłasza się po dłuższym czasie od pojawienia się objawów u dziecka,
 - przypisuje odpowiedzialność za powstanie urazu osobie trzeciej,
 - wykazuje brak (lub nadmierne) zainteresowanie urazem/stanem dziecka,
 - nie reaguje na płacz, ból dziecka, nie okazuje emocji podczas opowiadania o dziecku,
 - jest emocjonalnie niedostępny, nie reaguje na obecność dziecka,
 - ma negatywne lub wrogie nastawienie do dziecka, odrzuca je lub robi z niego kozła ofiarnego,
 - ma niewłaściwe rozwojowo oczekiwania lub interakcje z dzieckiem,
 - stosuje groźby, surową dyscyplinę, w tym kary fizyczne,

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH

- wykorzystuje dziecko do zaspokajania potrzeb osoby dorosłej (np. poprzez angażowanie w spory między opiekunami, czy stawianie w roli opiekuna i powiernika osoby dorosłej),
- nie zapewnia odpowiedniej socjalizacji dziecka (np. angażuje dziecko w działania niezgodne z prawem, nie dostarcza odpowiedniej stymulacji lub edukacji),
- przejawia nadopiekuńczość wobec dziecka, izoluje je od rówieśników,
- przekracza dopuszczalne granice w kontakcie fizycznym, np. podczas zabawy z dzieckiem,
- jest bezradny życiowo, niezaradny lub w stanie zdrowia uniemożliwiającym zadbanie o potrzeby dziecka;
- nadużywa alkoholu i środków psychoaktywnych,
- stosuje przemoc wobec innych członków rodziny.

Brak oznak i objawów nie oznacza, że dziecko nie doświadcza krzywdzenia. W niektórych przypadkach przemoc nie pozostawia widocznego śladu. Obecność niektórych oznak i symptomów nie musi być dowodem na to, że doszło do przemocy wobec dziecka. Należy je traktować jako podstawę do rozważenia czy dziecko nie jest krzywdzone. Jednocześnie istnieją objawy, które w wysokim stopniu uprawdopodobniają, że powstały w wyniku stosowania przemocy.

ZAŁĄCZNIK 6

NOTATKA SŁUŻBOWA Z PRZYJĘCIA ZGŁOSZENIA PRZEMOCY WOBEC DZIECKA

1. Data i godzina zgłoszenia	
2. Dane ucznia, którego dotyczy zgłoszenie	
3. Dane osoby zgłaszającej (jeśli nie było to dziecko)	
4. Forma krzywdzenia, miejsce, okoliczności towarzyszące	
5. Świadkowie	
6. Podjęte działania przed przekazaniem zgłoszenia osobie odpowiedzialnej za prowadzenie interwencji	

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH

--	--

.....

data, imię i nazwisko (czytelny podpis)

ZAŁĄCZNIK 7
KARTA INTERWENCJI

1. Imię i nazwisko dziecka		
2. Przyczyna interwencji (forma krzywdzenia)		
3. Osoba składająca zawiadomienie o podejrzeniu krzywdzenia		
4. Opis działań podjętych przez wychowawcę, pedagoga, psychologa:	Data	Działanie
5. Spotkania z rodzicami dziecka	Data	Opis spotkania
6. Forma podjętej interwencji (zakreślić właściwe)	a) Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa b) Wniosek o wgląd w sytuację małoletniego/rodziny c) Inny rodzaj interwencji. Jaki?	

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH

7. Dane dotyczące zgłoszenia krzywdzenia (nazwa organu, do którego zgłoszono krzywdzenie, data zgłoszenia)		
8. Wyniki zgłoszenia interwencji: (działania organów wymiaru sprawiedliwości, o ile placówka otrzymała informacje)	Data	Działanie

ZAŁĄCZNIK 8

Zasady rozmowy z osobą zgłaszającą krzywdzenie dziecka

Poniższy tekst jest fragmentem publikacji Centrum Ochrony Dziecka: „Profilaktyka przemocy seksualnej wobec uczniów w szkole katolickiej”.

1. Pozyskanie wiedzy o akcie przemocy (np. seksualnej) lub jego prawdopodobieństwie często ma miejsce w czasie rozmowy z osobą zgłaszającą. W trakcie rozmowy należy:

- 1) traktować osobę zgłaszającą z empatią i bardzo poważnie – nie wolno bagatelizować zgłoszenia ani okazywać lekceważenia osobie zgłaszającej;
- 2) zachować spokój i starać się nie okazywać przerażenia lub silnego wzburzenia emocjonalnego w reakcji na słowa osoby zgłaszającej;
- 3) słuchać aktywnie, utrzymując naturalny kontakt wzrokowy oraz wyrażając zrozumienie i wsparcie;
- 4) nie okazywać wątpliwości co do wiarygodności osoby zgłaszającej lub jej wypowiedzi;
- 5) dopytywać tylko w celu uściślenia przekazu oraz zdobycia niezbędnych informacji do zgłoszenia podejrzenia krzywdzenia;
- 6) skoncentrować się na ustaleniu faktów i okoliczności – jeśli rozmowa przeprowadzana jest z osobą pokrzywdzoną, należy wysłuchać ucznia, zapamiętać i zapisać jego słowa i ograniczyć się do zadawania jedynie koniecznych pytań. Trzeba upewnić się, czy sprawa została wcześniej zgłoszona do organów państwowych lub kościelnych. Należy powstrzymać się od wypowiadania własnej oceny i interpretacji zdarzenia, nie wyrażając opinii na temat domniemanego sprawcy;
- 7) zapewnić osobę przekazującą informację, że zostanie zrobione wszystko, co możliwe, aby pomóc osobie skrzywdzonej;
- 8) sprawdzić, czy bezpieczeństwo osoby skrzywdzonej nie jest zagrożone – jeśli tak, trzeba działać natychmiast, w tym poinformować niekrzywdzących rodziców dziecka i odpowiednie organy państwowe;
- 9) wyjaśnić, że informacje o krzywdzie muszą zostać przekazane innym osobom, a zwłaszcza niekrzywdzącym rodzicom ucznia, oraz zaznaczyć, że w określonych przypadkach wykorzystania seksualnego (zob. art. 240 Kodeksu karnego) istnieje obowiązek niezwłocznego poinformowania organów ścigania;
- 10) nie wolno składać żadnych obietnic, które nie będą mogły być dotrzymane, szczególnie w kwestii poufności (np.: „obiecuję nikomu o tym nie powiedzieć”);

- 11) poinformować, co dalej będzie się działo ze zgłoszeniem (komu zostaną przekazane informacje), i jednocześnie zapewnić o poufności prowadzonych przez szkołę działań oraz o tym, że osoby niezaangażowane we wsparcie osoby pokrzywdzonej nie mają dostępu do informacji o krzywdzie;
 - 12) nie wolno ujawniać szczegółów rozmowy osobom niezaangażowanym we wsparcie osoby pokrzywdzonej, a zwłaszcza osobie, która została wskazana jako sprawca przemocy.
2. W przypadku, gdy osobą zgłaszającą jest dziecko, należy zachowywać wszystkie powyższe zasady, a także:
- 1) nie odwlekać rozmowy z dzieckiem, nie przekładać jej na inny termin lub w inne miejsce, gdyż może to być jedyna okazja, gdy będzie ono chciało ujawnić krzywdę;
 - 2) zapewnić dziecku poczucie bezpieczeństwa w trakcie rozmowy, wesprzeć emocjonalnie i zapewnić, że zostanie mu udzielona pomoc;
 - 3) zapewnić dziecko, że mu wierzymy i że dobrze zrobiło, mówiąc o tym, co się stało. W przypadku, gdy sprawca próbował związać dziecko tajemnicą, należy zaznaczyć, że taka tajemnica dziecka nie obowiązuje;
 - 4) jeśli dziecko czuje się winne, podkreślić, że nie ponosi ono żadnej winy za doznaną krzywdę;
 - 5) należy unikać naciskania na dziecko oraz zadawania pytań zamkniętych i sugerujących odpowiedź – należy ustalić z dzieckiem, że może powiedzieć „nie wiem”, jeżeli nie będzie umiało udzielić odpowiedzi na pytanie;
 - 6) rozmowę zakończyć, kiedy dziecko będzie spokojne;
 - 7) natychmiast po przeprowadzeniu rozmowy należy sporządzić notatkę z przebiegu rozmowy. Jeśli nie utrudni to empatycznej komunikacji z rozmówcą, można rozważyć robienie notatek w trakcie rozmowy. Ważne jest, aby zadbać o zachowanie wierności przekazu osoby informującej o zdarzeniu, uwzględniając charakterystyczne wyrażenia i słownictwo, a także zachowania niewerbalne. W miarę możliwości należy notatkę przedstawić osobie zgłaszającej, uwzględniając jej ewentualne uwagi, i uzyskać jej podpis. Nie stosuje się tego zalecenia, gdy osobą zgłaszającą jest dziecko.